

ONDERWIJSVISITATIE

Productdesign

Een onderzoek naar de kwaliteit van de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Productdesign aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

27 maart 2012

De onderwijsvisitatie Productdesign

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2012/8696/7

voorwoord

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Productdesign in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de vernieuwde visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, aangevuld protocol ter ondersteuning van de opleidingen in academisering, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogeschool betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretaris van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

inhoudsopgave

voorwoord.....	3
inhoudsopgave	5
deel 1.....	7
Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Productdesign.....	9
1.1 inleiding	9
1.2 de visitatiecommissie	9
1.2.1 samenstelling	9
1.2.2 taakomschrijving.....	10
1.2.3 werkwijze.....	10
1.2.4 oordeelsvorming.....	11
1.3 indeling van het rapport.....	12
Hoofdstuk 2 Het domeinspecifiek referentiekader Productdesign	13
2.1 inleiding	13
2.2 domeinspecifieke competenties	13
2.2.1 gehanteerde input	13
2.2.2 domeinspecifieke competenties	13
2.3 besluit.....	16
deel 2.....	17
Katholieke Hogeschool Limburg.....	19
bijlagen	65

algemeen deel

Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Productdesign

1.1 inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Productdesign, die zij op 8, 9 en 10 november 2011 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hogescholen en van de VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

1.2 de visitatiecommissie

1.2.1 samenstelling

De visitatiecommissie werd samengesteld conform de procedure van de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA, aangevuld protocol ter ondersteuning van de opleidingen in academisering, september 2008*. Meer in het bijzonder werden de richtlijnen van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissieleden opgevolgd. De visitatiecommissie werd samengesteld door het bestuursorgaan van de VLHORA in haar vergadering van 28 oktober 2011 en door het bestuursorgaan van de VLIR in haar vergadering van 19 augustus 2011.

De visitatiecommissie:

Voorzitter en domeindeskundige:	Peter Vink
Onderwijsdeskundige:	Ivan D'haese
Domeindeskundige:	Lise Coirier
Domeindeskundige:	Pieter Desmet
Student:	Peter Van de Sijpe

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden, zie bijlage 1.

Vanuit de VLHORA werden een projectbegeleider en een secretaris aangesteld. Voor de visitatie van de opleiding Productdesign waren dit:

Projectbegeleider:	Filip Lammens
Secretaris:	Thomas Jans

De waarnemer namens de VLIR was Dieter Cortvriendt.

1.2.2 taakomschrijving

De commissie geeft op basis van het zelfevaluatierapport van de opleiding en de gesprekken ter plaatse:

- een oordeel over de onderwerpen en facetten uit het accreditiekader van de NVAO;
- een integraal oordeel over de opleiding;
- suggesties om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering.

1.2.3 werkwijze

De visitatie van de opleiding Productdesign aan de hogescholen gebeurde conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, aangevuld protocol ter ondersteuning van de opleidingen in academisering, september 2008*.

Voor de beschrijving van de werkwijze van de visitatiecommissie worden vier fasen onderscheiden.

- fase 1, de installatie van de commissie;
- fase 2, de voorbereiding;
- fase 3, het visitatiebezoek;
- fase 4, de schriftelijke rapportering.

Fase 1 De installatie van de visitatiecommissie

Op 13 oktober 2011 werd de visitatiecommissie officieel geïnstalleerd.

De installatievergadering stond in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces aan de hand van de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, aangevuld protocol ter ondersteuning van de opleidingen in academisering, september 2008* en een toelichting van het ontwerp van domeinspecifiek referentiekader. Daarnaast werden een aantal praktische afspraken gemaakt, onder meer met betrekking tot het bezoekschema, de bezoekdagen en de te lezen eindwerken en/of stageverslagen.

Fase 2 De voorbereiding

De visitatiecommissie heeft een domeinspecifiek referentiekader voor de opleiding opgesteld en aan de opleiding bezorgd.

Elk commissielid heeft het zelfevaluatierapport en de bijlagen bestudeerd, de geselecteerde eindwerken gelezen en haar/zijn argumenten, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd in een checklist, waarvan de secretaris een synthese heeft gemaakt. De synthese werd uitvoerig besproken en beargumenteerd door de commissieleden. Op basis van de bespreking en de door de commissieleden opgestuurde vragenlijsten, inventariseerde de secretaris kernpunten en prioriteiten voor de gesprekken en het materialenonderzoek bij de visitatie.

Fase 3 Het visitatiebezoek

De VLHORA heeft een bezoekschema ontwikkeld dat desgevallend aangepast werd aan de specifieke situatie van de opleiding. Het bezoekschema werd opgenomen als bijlage 4. Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn. Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten. Tijdens de visitatie werd voor de verdere bevraging gebruik gemaakt van de synthese van de checklist en de vragenlijsten.

Binnen het bezoekprogramma werden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien om de bevindingen uit te wisselen en te komen tot gezamenlijke en meer definitieve (tussen)oordelen. Na de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding hebben de visitatieleden hun definitief (tussen)oordeel per facet en per onderwerp gegeven.

Op het einde van het visitatiebezoek heeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering gegeven van de ervaringen en bevindingen van de visitatiecommissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

Fase 4 De schriftelijke rapportering

De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, op basis van het zelfevaluatie-rapport, de checklisten en de motiveringen een ontwerp opleidingsrapport opgesteld. Het ontwerprapport geeft per onderwerp en per facet het oordeel en de motivering van de visitatiecommissie weer. Daarnaast werden - waar wenselijk en/of noodzakelijk - aandachtspunten en eventuele aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogeschool gezonden voor een reactie. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport werd door de commissie in een slotvergadering besproken.

Het antwoord van de visitatiecommissie op de reactie van de opleiding en het definitieve opleidingsrapport worden samen aan de hogeschool toegezonden.

Het opleidingsrapport en de bijlagen worden samengebracht in het visitatierapport van de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Productdesign.

1.2.4 oordeelsvorming

De commissie legt in een eerste fase een oordeel per facet vast. Daarna legt de commissie een oordeel per onderwerp vast op basis van de oordelen van de facetten die van het onderwerp deel uitmaken.

In de oordelen per onderwerp wordt steeds een overzicht gegeven van de oordelen per facet. In geval van een compensatie van facetten, wordt het oordeel op onderwerpniveau gevolgd door een motivering en aangevuld met de weging die de commissie hanteerde in de oordeelsvorming op onderwerpniveau. In de overige gevallen wordt voor de motivering van het oordeel op onderwerpniveau verwezen naar de argumentatie bij de facetten.

De oordelen per facet en per onderwerp hebben betrekking op alle locaties, afstudeerrichtingen en varianten. Daar waar er een onderscheid in het oordeel per afstudeerrichting en/of locatie en/of variant nodig is, wordt dit aangegeven in het rapport.

De commissie houdt in haar beoordeling rekening met accenten die de opleiding eventueel zelf legt, met het domeinspecifiek referentiekader en met de benchmarking ten opzichte van de gelijkaardige opleidingen in andere instellingen van hoger onderwijs.

Alle oordelen en wegingen volgen de beslisregels zoals geformuleerd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, aangevuld protocol ter ondersteuning van de opleidingen in academisering, september 2008*. Op het niveau van de facetten volgen de oordelen een vierpuntenschaal: “onvoldoende”, “voldoende”, “goed” en “excellent”. Op het niveau van de onderwerpen en op het niveau van de opleiding in haar geheel geeft de commissie een antwoord op de vraag of er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Hierbij kan het oordeel “voldoende” of “onvoldoende” luiden.

1.3 indeling van het rapport

Het rapport bestaat uit twee delen. In het eerste deel beschrijft de visitatiecommissie in hoofdstuk 2 het domeinspecifiek referentiekader op basis waarvan zij de gevisiteerde opleidingen heeft beoordeeld. In het tweede deel van het rapport brengt de commissie verslag uit over de gevisiteerde opleiding.

Hoofdstuk 2 Het domeinspecifiek referentiekader Productdesign

2.1 inleiding

Voor iedere (groep van) opleiding(en) wordt een domeinspecifiek referentiekader ontwikkeld dat door de commissie gebruikt wordt bij de beoordeling van opleidingen. De visitatiecommissie is verantwoordelijk voor de opmaak van het domeinspecifiek referentiekader. De VLHORA als evaluatieorgaan geeft de procedure¹ aan voor de opstelling ervan.

Het referentiekader is niet bedoeld om een ideale opleiding te schetsen. Respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit binnen eenzelfde opleiding over de instellingen heen, veronderstelt immers dat in de eerste plaats wordt nagegaan of elke opleiding erin slaagt haar eigen doelstellingen te realiseren en dit zowel inhoudelijk als procesmatig. Dit belet niet dat wordt nagegaan of elke opleiding aan een aantal minimeisen voldoet, die aan de betreffende opleiding worden gesteld vanuit het vakgebied en/of de relevante beroepspraktijk.

2.2 domeinspecifieke competenties

2.2.1 gehanteerde input

referentiekaders van de opleidingen:

- Katholieke Hogeschool Limburg

2.2.2 domeinspecifieke competenties

domeinspecifiek referentiekader voor de academisch gerichte bacheloropleiding

- Onderzoeken:
 - Denk- en redeneervaardigheid beoefenen: disciplinegebonden kunnen redeneren.
 - Informatie verwerven en verwerken: geconsolideerde disciplinegebonden informatie (handboeken, overzichtswerken) kunnen verwerven en verwerken in het Nederlands en in een andere forumtaal.
 - Kritisch reflecteren: kritisch kunnen reflecteren over de verworvenheden en beperktheden van het domein productdesign.
 - Een onderzoekende houding hebben m.i.v. een appreciatie van de onzekerheid, de ambiguïteit en de grenzen van de kennis: kritisch kunnen reflecteren over de verworvenheden en beperktheden van het domein productdesign.
 - Onderzoeksmethodologie kunnen hanteren: kennis hebben van enkele onderzoeksmethoden en – technieken relevant voor productdesign en deze adequaat kunnen toepassen.
 - In staat zijn om de relevante data te verzamelen die de oordeelsvorming over maatschappelijke, wetenschappelijke, artistieke en ethische vraagstukken kunnen sturen: begrip en betrokkenheid hebben ontwikkeld m.b.t. ethische, normatieve en maatschappelijke vragen samenhangend met de toepassing van disciplinegebonden inzichten.
 - Onderzoek probleemgestuurd kunnen initiëren: geconfronteerd met ‘nieuwe’ disciplinegebonden theoretische en/of toepassingsgerichte problemen door combinatie van bestaande antwoorden en/of

¹ De procedure voor het opstellen van het domeinspecifiek referentiekader is beschikbaar op de website van de VLHORA www.vlhora.be onder de rubriek visitatie & accreditatie.

oplossingen planmatig een eigen antwoord/oplossing kunnen genereren, reeds geformuleerde oplossingen/antwoorden kunnen terugvinden of op externe deskundigheid een beroep kunnen/willen doen.

- Het eigen werk en dat van anderen beschouwen, analyseren, duiden en beoordelen.
 - Een referentiekader bezitten om de verdere cultuurhistorische, kunstwetenschappelijke, wijsgerige en artistiek-technische vakken aan te kunnen.
- Creëren:
- Projectmatig en methodisch handelen in functie van creatieve kennisontwikkeling: geconfronteerd met 'nieuwe' disciplinegebonden (theoretische en/of toepassingsgerichte) problemen door combinatie van bestaande antwoorden en/of oplossingen planmatig een eigen antwoord/oplossing kunnen genereren, reeds geformuleerde oplossingen/antwoorden kunnen terugvinden of op externe deskundigheid een beroep kunnen/willen doen.
 - Creatief-scheppend vermogen; ontwerpcompetenties: de student kan een eigen idee vormgeven en in een ontwerp vertalen.
 - Vermogen tot kritische reflectie, analytische competenties, beoordelingscompetenties; omgevingsgerichtheid.
 - Over voldoende gedrevenheid beschikken om zich maximaal te ontplooiën in het eigen vakdomein.
- Realiseren:
- De student demonstreert kennis en inzicht in de basiswetmatigheden van productontwikkelings- en ontwerpprocessen.
 - De student demonstreert basiskennis en kunde i.v.m. het gebruik van de technische hulpmiddelen en systemen eigen aan de gehanteerde media / expressievormen.
- Communiceren:
- Beschikken over het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen zowel aan specialisten als aan leken: in het Nederlands en in een andere forumtaal mondeling en schriftelijk over de eigen disciplinegebonden inzichten en disciplinegebonden methoden kunnen communiceren met vertegenwoordigers uit de eigen discipline, met vertegenwoordigers uit andere disciplines en met andere leden uit de samenleving.
 - Zijn werk kunnen presenteren en toelichten.
 - Kennis en inzicht hebben in het beroepsmatig functioneren van de productdesigner en kan met diverse specialisten communiceren.
- Organiseren:
- Leiding geven: courante leidinggevende taken kunnen uitvoeren.
 - Een ingesteldheid tot levenslang leren hebben: inzicht hebben in de beperktheden van de eigen disciplinegebonden competenties en de bereidheid hebben om deze via opleiding of zelfstudie weg te werken.
 - Kan zijn eigen werk plannen en organiseren.
 - Kan in een samenwerkingsverband een actieve bijdrage leveren met respect voor de rol en verantwoordelijkheid van alle betrokkenen.

domeinspecifiek referentiekader voor de academisch gerichte masteropleiding

- Onderzoeken:
- Onderzoeksmethoden kunnen hanteren: het kunnen gebruiken van methoden en technieken in onderzoek, kunnen ontwerpen van onderzoek rekening houdend met de paradigma's van de wetenschappen.

- Beschikken over het vermogen tot originaliteit en creativiteit met het oog op het continu uitbreiden van de kennis en inzichten: vermogen en wil om wetenschappelijke problemen te identificeren en op te lossen.
 - Een gevorderd begrip hebben van en inzicht hebben in de wetenschappelijk-disciplinaire kennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen, in staat zijn om de wijze waarop de theorievorming beweegt te volgen en te interpreteren: inzicht hebben in de nieuwste kennis van het vakgebied of delen ervan.
 - In staat zijn om in één of enkele delen van het vakgebied gerelateerd aan productdesign een originele bijdrage aan de kennis te leveren: in staat zijn op grond van een theoretisch of praktisch probleem een eigen onderzoeksvraag te kunnen selecteren, formuleren en passend te beantwoorden.
 - Het bezitten van specifieke bij het vakgebied horende vaardigheden als ontwerpen, onderzoeken, analyseren, diagnosticeren: onderzoeker (willen) zijn.
 - Op een wetenschappelijke wijze kunnen denken en handelen: zelfstandig wetenschappelijk redeneren.
 - Kunnen reflecteren op het eigen denken en werken en het kunnen vertalen van die reflectie naar de ontwikkeling van meer adequate oplossingen: kritisch kunnen reflecteren over de eigen competenties inzake wetenschappelijk werk en/of inzake de systematische en aantoonbare aanwending ervan in een professionele context en hieraan passend gevolg kunnen geven. Kritische reflectie over de grenzen van de paradigma's.
 - Analytische vermogens, vermogen tot kritische reflectie, omgevingsgerichtheid i.f.v. eigen werk. De afstuderende kan eigen werk en dat van anderen analyseren, duiden en beoordelen. De afstuderende kan het eigen werk en dat van anderen in een ruime historische en eigentijdse maatschappelijke en artistieke context plaatsen en de verbanden hierbij bloot leggen.
- Creëren:
 - Creatief / creërend vermogen in het synthetiseren als in het convergeren.
 - vermogen tot vernieuwing / innovatie.
 - Gebruiken van kennis uit onderzoek in het creatieve proces, en creatieve vaardigheden weten te benutten in het onderzoek.
 - Realiseren:
 - Vermogen tot samenwerken.
 - Weten welke stappen nodig zijn in het productontwerpproces en het zelf kunnen toepassen zowel zelfstandig als, indien nodig, in multidisciplinaire teams.
 - Communiceren:
 - Beschikken over het vermogen tot communiceren van het eigen onderzoek en probleemoplossingen met vakgenoten en leken/ in het Nederlands en een andere forumtaal mondeling en schriftelijk over het eigen onderzoek kunnen communiceren met vertegenwoordigers uit de eigen discipline, met vertegenwoordigers uit andere disciplines en met andere leden uit de samenleving.
 - Visie en realisaties op een persoonlijke en geëigende manier toelichten en presenteren.
 - In staat zijn om te presenteren en te rapporteren in internationale wetenschappelijke fora binnen het vakgebied.
 - Organiseren:
 - Onderzoeks/beroepsbekwaam zijn.
 - Kan een inspirerende en functionele werksituatie voor zichzelf, en zijn team, opzetten en in stand houden.
 - Kan zijn eigen professionaliteit of kunstenaarschap steeds verder ontwikkelen en verdiepen.
 - Bezit doorzettingsvermogen om betrokkenen mee te krijgen in de realisatie van het ontwerp.

2.3 besluit

- De commissie stelt zich de vraag waarom de eindtermen niet specifiek zijn, momenteel zijn ze erg omvattend en missen ze een duidelijke profilering binnen de sector.
- De commissie vraagt de opleiding tijdens het bezoek toe te lichten of de opleiding zich vooral focust op het individu versus het team.
- De commissie is van mening dat de onderzoekscompetenties voor de bacheloropleiding zeer ambitieus zijn geformuleerd.

opleidingsrapport

Katholieke Hogeschool Limburg

Algemene toelichting bij de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Productdesign aan de Katholieke Hogeschool Limburg

De academische bachelor- en masteropleiding Productdesign is één van de drie opleidingen aan het departement Media & Designacademie, naast de academische bachelor- en masteropleidingen Audiovisuele en Beeldende kunsten. De geschiedenis van het departement gaat terug tot 1969, toen het werd opgericht als Stedelijk Hoger Instituut voor Visuele Kommunikatie en Vormgeving.

Het departement maakt sinds de herstructurering van het hoger onderwijs in 1994 deel uit van de Katholieke Hogeschool Limburg. Naast het departement Media & Designacademie omvat de hogeschool vijf andere departementen. De departementen hebben bevoegdheden op het gebied van onderwijs, kwaliteitszorg, personeelsbeleid, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. De hogeschool voert het algemene beleid uit. In 2002 trad de hogeschool toe tot de Associatie K.U.Leuven. Via de Begeleidingscommissie Academisering Kunsten en het Instituut voor Onderzoek in de Kunsten draagt de associatie bij tot de academisering van haar kunstopleidingen.

Sinds de associatie in 2008 een samenwerkingsovereenkomst tekende met de Associatie Universiteit en Hogescholen Limburg, werden stappen gezet om deze overeenkomst concreet vorm te geven. Er werd een gemeenschappelijke faculteit opgericht voor de kunstopleidingen van de Katholieke en de Provinciale Hogeschool Limburg, de *MAD-faculty*. Voor de Katholieke Hogeschool Limburg zijn de kunstopleidingen de academische bachelor- en masteropleidingen Audiovisuele kunsten, Beeldende kunsten en Productdesign; voor de Provinciale Hogeschool Limburg is dat de opleiding Beeldende kunsten. Op het moment van het visitatiebezoek speelde deze *faculty* voor de opleiding Productdesign in de eerste plaats een rol op het gebied van onderzoek, en bood ze een gemeenschappelijke afstudeerrichting Grafisch ontwerp aan. Volgens de directie van beide hogescholen is het de bedoeling om via deze samenwerking tot één *School of Arts* te komen voor de verschillende kunstopleidingen van de provincie Limburg, die geen deel meer zal uitmaken van de hogescholen en verdeeld zal zijn over de campus in Hasselt (PHL) en die in Genk (KHLim).

Parallel werd binnen de Associatie K.U.Leuven een samenwerking opgezet tussen de kunstopleidingen van de hogescholen in de associatie, met de oprichting van een gezamenlijke faculteit voor kunsten en architectuur. Vijf hogescholen, waaronder de KHLim, zijn hierbij betrokken. Met deze Geassocieerde Faculteit wil de associatie integratie tot stand brengen op het vlak van onderwijs, onderzoek en dienstverlening, personeelsbeleid, internationalisering en infrastructuur. Er wordt gestreefd naar een nauwe samenwerking met de universiteit, en ook hier worden stappen gezet naar een *School of Arts*.

De Katholieke Hogeschool Limburg telt zo'n 7000 studenten. In de opleiding Productdesign studeren 47 studenten in de academisch gerichte bacheloropleiding en 15 in de masteropleiding. De opleiding heeft sinds januari 2011 een nieuwe opleidingscoördinator.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de academisch gerichte bachelor en master

Beoordelingscriteria academisch gerichte bachelor:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige managementtaken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties als een onderzoekende houding, kennis hebben van onderzoeksmethoden en –technieken en deze adequaat kunnen toepassen, het vermogen om de relevante data te verzamelen die een oordeelsvorming over maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische vraagstukken kunnen sturen, een appreciatie van de onzekerheid, de ambiguïteit en de grenzen van de kennis en de vaardigheid tot het probleemgestuurd initiëren van onderzoek;
- het begrip van de wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, een systematische kennis van de kernelementen van een discipline met inbegrip van het verwerven van coherente en gedetailleerde kennis deels geïnspireerd door de nieuwste ontwikkelingen van de discipline en een begrip van de structuur van het vakgebied en de samenhang met andere vakgebieden.

Beoordelingscriteria master:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties op een gevorderd niveau als het vermogen om op een wetenschappelijke wijze te denken en te handelen, het om kunnen gaan met complexe problemen, het kunnen reflecteren op het eigen denken en werken en het kunnen vertalen van die reflectie naar de ontwikkeling van meer adequate oplossingen, het vermogen tot het communiceren van het eigen onderzoek en probleemoplossingen met vakgenoten en leken en het vermogen tot oordeelsvorming in een onzekere context;
- het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties op een gevorderd niveau als het kunnen gebruiken van methoden en technieken in onderzoek, het kunnen ontwerpen van onderzoek, het kunnen toepassen van paradigma's in het domein van de wetenschappen of kunsten en het kunnen aanduiden van de grenzen van paradigma's, het vermogen tot originaliteit en creativiteit met het oog op het continu uitbreiden van de kennis en inzichten en het samen kunnen werken in een multidisciplinaire omgeving;
- een gevorderd begrip en inzicht in de wetenschappelijk-disciplinaire kennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, inzicht hebben in de nieuwste kennis van het vakgebied of delen ervan, in staat zijn om de wijze waarop de theorievorming beweegt te volgen en te interpreteren, in staat zijn om in een of enkele delen van het vakgebied een originele bijdrage aan de kennis te leveren en het bezitten van specifieke bij het vakgebied horende vaardigheden als ontwerpen, onderzoeken, analyseren en diagnosticeren;
- hetzij het beheersen van de competenties nodig voor het zelfstandig kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek of de zelfstandige beoefening van de kunsten op het niveau van een beginnend onderzoeker of kunstenaar, hetzij het beheersen van de algemene en specifieke beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In haar opleidingsvisie neemt de opleiding een aantal doelstellingen op die een afgestudeerde Productdesigner typeren:

- Hij/zij is opgeleid om te functioneren in een professionele context, onderzoekend en handelend, en op een maatschappelijk relevante manier vorm te geven aan de toekomstige, toenemend complexe maatschappij.
- Hij/zij concipieert, ontwerpt en communiceert op het terrein van de industriële of de artistiek-artisanale productie, nieuwe of vernieuwende syntheses van gebruikstechnische en socioculturele kwaliteiten.
- Deze integrale samenhang van technisch-functionele, gebruiksmatige, spirituele en psychologische belevingswaarden ontwikkelt hij/zij individueel of in team en in een probleemoplossend verband, vooral vanuit het gezichtspunt van de mens voor wie ontworpen wordt, maar ook van de producent en de distributeur.
- Hij/zij is in staat om abstract, conceptueel en beeldend te denken en te handelen. Hij/zij onderzoekt, creëert, kan organiseren, realiseren en communiceren. In dat alles staat de mens centraal.

De opleiding formuleerde ook specifieke doelstellingen voor de bacheloropleiding en voor de masteropleiding.

In de bacheloropleiding is de belangrijkste doelstelling de vorming van Productdesigners met de nodige competenties om het beroep te kunnen uitvoeren. De afgestudeerde bachelor kan een voorgestructureerde vraag beantwoorden en in teamverband werken. De afgestudeerde master moet zelfstandig en conceptueel-innoverend kunnen werken. De master ontwikkelt vooral concepten als antwoord op concrete problemen via fundamentele vragen over de ruimere context. De master vertaalt deze concepten ook in concrete voorstellen en materiële voorstellingen.

De commissie vindt het positief dat de doelstellingen van de opleiding ambitieus geformuleerd zijn. Uit de doelstellingen spreekt een duidelijke visie, waarin zowel aandacht is voor de artistieke oriëntatie als voor competenties ten aanzien van cliëntgedreven ontwerpen.

De opleiding heeft de algemene doelstellingen vertaald in competenties die via een competentieroutekaart aan de opleidingsonderdelen gekoppeld zijn. Deze competenties werden afgestemd met de competenties uit het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. Alle competenties worden ingedeeld onder vijf kerncompetenties, die de verschillende rollen van de afgestudeerde kunstenaar/ontwerper aangeven. Deze vijf kerncompetenties werden als gemeenschappelijk referentiekader vastgelegd in het kader van de visitatie van de academische bachelor- en masteropleidingen Beeldende kunsten. De kerncompetenties worden door de opleiding Productdesign beschreven op startniveau en op bachelor- en masterniveau.

Op bachelorniveau formuleert de opleiding de kerncompetenties als volgt:

- Onderzoeken: het vermogen hebben om in een team bij te dragen aan onderzoek vanuit een artistieke en wetenschappelijke invalshoek;
- Creëren: onder begeleiding beelden kunnen vormen en concepten ontwikkelen;
- Organiseren: een begin gemaakt hebben met het ontwikkelen van een eigen werkproces, en tonen in staat te zijn alle aspecten van het ontwerpproces en de betrokken disciplines in onderlinge samenhang te zien;
- Realiseren: basiskennis en kunde demonstreren in verband met het toepassen van technieken en processen, om te komen tot een concretisering en/of materialisatie;
- Communiceren: onder begeleiding in staat zijn om motivaties, concepten en ideeën te vertalen en te visualiseren en in dialoog te treden.

Op masterniveau stelt de opleiding als kerncompetenties:

- Onderzoeken: zelfstandig onderzoek vanuit een artistieke en wetenschappelijke invalshoek verrichten;
- Creëren: vanuit de resultaten van het onderzoek beelden vormen en concepten ontwikkelen;
- Organiseren: toont in staat te zijn het werkproces te managen, en kan daarbij een balans vinden tussen de ontwerpende activiteiten en de logistieke, facilitaire en publicitaire activiteiten;
- Realiseren: zelfstandig technieken en processen toepassen om te komen tot een concretisering en/of materialisatie;

- Communiceren: in staat zijn om zelfstandig motivaties, concepten en ideeën te vertalen en te visualiseren en in dialoog te treden.

De lijst met competenties die de opleiding onder deze kerncompetenties indeelt, bevat vrij algemene elementen en kan volgens de commissie specifiek toegepast worden op het veld van productdesign. De lijst kan hierdoor meer de signatuur van de opleiding laten zien. De commissie vindt het wel positief dat er in de lijst aandacht is voor competenties waarbij de eindgebruiker centraal staat. Er is hiervoor immers een groeiende vraag vanuit het werkveld.

Volgens de opleiding heeft een Productdesigner alomvattende competenties nodig en wil zij daarom niet uitsluitend de focus leggen op bepaalde domeinspecifieke competenties. De vijf kerncompetenties die samenhangen met de beroepsrollen, vormen voor de opleiding de algemene kapstok waaraan alle andere competenties gekoppeld kunnen worden. Wel bestaat het idee in de opleiding dat de competenties rond creëren, meer bepaald rond het creëren in zeer verschillende contexten, zeker een belangrijke plaats innemen in de ontwikkeling van Productdesigners en dat deze competenties bijdragen tot het unieke karakter van de opleiding. Volgens de commissie kan het ambitieniveau van de competentielijst realistischer geformuleerd worden. Meer bepaald stelt de commissie vast dat de academische competenties die de opleiding bij de studenten wil ontwikkelen, zeer ambitieus geformuleerd zijn. De opleiding beseft dit, maar meent dat de lat zo hoog mogelijk gelegd moet worden. De mogelijkheid om deze competenties te realiseren, hangt volgens de opleiding ook sterk af van de instroom.

Algemeen stelt de opleiding dat niet alle brede en ambitieuze competenties bij iedere student op eenzelfde hoog niveau te realiseren zijn, maar dat studenten vaak sterk zijn in een aantal van deze competenties. Een positief gevolg hiervan is volgens de opleiding dat niet elke student exact hetzelfde profiel heeft bij het afstuderen. Als voorbeeld werd tijdens de gesprekken met de opleiding gesproken over de competenties die gericht zijn op het werken in teamverband en andere competenties die meer gericht zijn op individueel werken. De samenwerkingsgerichte competenties zijn daarbij eerder als voorbereiding op het werken in het professionele veld, de individuele sluiten meer aan bij het artistieke, autonome ontwerpen. Via de evaluatie blijkt in welke van deze velden de sterkte van de student ligt, en de student heeft dan ook de keuze om zich in de masterproef meer te richten op een professionele context, dan wel op het zelfstandig, conceptueel ontwerpen. Deze keuze kan ook gemaakt worden via de keuze van een stageplaats en vindt eveneens plaats in de verschillende projecten van de onderzoeksgroepen.

De studenten bleken tijdens de gesprekken met de commissie duidelijk op de hoogte van de doelstellingen en competenties van de opleiding. Tijdens de eerste les van ieder opleidingsonderdeel wordt hen duidelijk gemaakt wat de doelstellingen en verwachtingen zijn. Deze zijn voor de studenten ook te raadplegen via de website, het elektronische leerplatform Toledo en de studiegids, en worden al bekendgemaakt aan toekomstige studenten op beurzen, infodagen en tijdens de toelatingsproef. Via personeels- en opleidingsvergaderingen zijn de docenten op de hoogte van de doelstellingen. Ook externe stagebegeleiders en juryleden worden op de hoogte gebracht van de doelstellingen van de opleiding en de competenties die de student dient te bereiken.

De onderzoeksstructuur die van belang is voor de opleiding Productdesign bestaat op verschillende niveaus.

Op het niveau van de hogeschool is de stuurgroep Onderzoek en dienstverlening actief onder de directeur Onderzoek, dienstverlening en academisering. De stuurgroep adviseert het beleid van het directiecomité en de departementen, zorgt voor opvolging en afstemming van het departementale beleid en de departementale acties, en coördineert departementsoverstijgende initiatieven. Elk departement is in de stuurgroep vertegenwoordigd.

Het onderzoek van de opleiding vindt plaats binnen de *MAD-faculty*. De onderzoeksraad van de *faculty* bestaat onder meer uit de hoofden van de twee departementen, de algemene onderzoekscoördinator en de coördinatoren van de vier onderzoeksgroepen. De onderzoeksraad volgt het onderzoeksbeleid van beide hogescholen op, geeft intern advies omtrent onderzoeksprojecten, volgt de academisering op, organiseert vormingsinitiatieven voor eigen personeel, en zet extern gerichte initiatieven en publicaties op.

De onderzoeksactiviteiten van de opleiding gebeuren onder de naam MAD-research, de onderzoekspoot van de gezamenlijke *MAD-faculty* van de KHLim en de PHL. Het onderzoek is onderverdeeld in vier onderzoeksgroepen, die de opleidingen overstijgen:

- Play & Game;
- Image & Word;
- Social Spaces;
- Art/Object & Design.

De vier onderzoeksgroepen van de *MAD-faculty* zijn actief sinds het academiejaar 2010-2011. Voordien waren er afzonderlijke onderzoeksgroepen in beide hogescholen. De onderzoeksactiviteiten van het departement MDA waren gebundeld in een onderzoeksgroep *Experiency*.

De projecten van de onderzoekers dienen aan te sluiten bij één van de vier groepen. De onderzoekers die actief zijn in de opleiding Productdesign, zijn voornamelijk verbonden aan de onderzoeksgroep *Art/Object & Design*; enkelen zijn verbonden aan de groep *Social Spaces*. Uitzonderlijk kan een onderzoeksproject of doctoraat ook gevoerd worden binnen een andere onderzoeksgroep van de associatie. Binnen bepaalde onderzoeksprojecten van MAD-research wordt samengewerkt met andere onderzoeksgroepen van de associatie en/of partners buiten de associatie.

In haar visie op onderzoek stelt de opleiding dat een onderzoekende houding essentieel is voor een kunstenaar/ontwerper om twee redenen. Enerzijds moeten kunstenaars/ontwerpers kunnen omgaan met maatschappelijke veranderingen, bewegingen en uitdagingen. Anderzijds moeten zij deze veranderingen, bewegingen en uitdagingen mee vormgeven, kritisch benaderen en beïnvloeden.

Onderzoek in de opleiding kent een aantal wezenlijke componenten:

- onderzoek is gericht op en/of houdt verband met artistieke/creatieve realisaties;
- ontwerpmethoden worden geëxpliciteerd;
- reflectie omtrent processen en context is inherent aan het onderzoek;
- het onderzoek mondt uit in een publieke presentatie van het eindproduct en de ermee verband houdende processen.

De opleiding benadrukt hierbij het belang van de eigenheid van het designonderzoek, van crossdisciplinair en geïntegreerd onderzoek, van een open onderzoekscultuur, van een pluraliteit van methoden en van transparantie. De opleiding wil de onderzoekende houding bij de studenten realiseren door het inschakelen van onderzoekers in het onderwijs en het aanbieden van onderzoek in het curriculum. De onderzoeksgerichte opleidingsonderdelen worden hiervoor gekoppeld aan praktijkopdrachten.

De specifieke invulling van de academisering op het gebied van verwevenheid tussen onderzoek en onderwijs, en op het gebied van personeelsbeleid wordt beschreven in facetten 2.2 en 3.2.

In het zelfevaluatie-rapport schreef de opleiding dat de academiseringsmiddelen ontoereikend waren om de academisering te realiseren. De hogeschool is erin geslaagd om recent extra financiering te vinden via LSM (Limburg Sterk Merk) en via andere bronnen van externe financiering, maar geeft toe dat dit de druk op de middelen slechts verlicht. De directie rekent daarom ook op het groeipad voor academiseringsmiddelen dat de Vlaamse Overheid vooropstelt vanaf 2013 om extra middelen in de academisering te kunnen investeren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan dat de opleiding de competenties meer richt naar het veld van Productdesign.

De commissie vraagt om het ambitieniveau van de onderzoekscompetenties realistischer te formuleren.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor academisch gerichte bacheloropleidingen en masteropleidingen zijn de eindkwalificaties ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke en/of artistieke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de praktijk in het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding Productdesign werd veertig jaar geleden opgericht als de opleiding Industriële vormgeving. Deze opleiding kreeg ook een brede theoretische basis mee met humane, technische en exacte vakken. Aan het eindwerk werd al vroeg een onderzoeksproject toegevoegd, naast een industrieel project. Na 2000, toen de pioniers de opleiding verlieten, en de digitalisering en internationalisering van het hoger onderwijs ingezet werden, veranderde het profiel van de opleiding. De nadruk op de praktijk verschoof naar nadruk op de integratie van de ondersteunende theorievakken in het hele ontwerpproces, met een sterke nadruk op de gebruiker. De commissie meent dat de integrerende kwaliteit van het vak goed gerepresenteerd wordt door de vijf kerncompetenties.

De Media & Designacademie stelt in haar profilering dat ze zich van andere vergelijkbare opleidingen in Vlaanderen onderscheidt door een contextgerichte focus, met een combinatie van het artistieke en het industriële niveau. De andere opleidingen in Vlaanderen zijn meer industrieel en bijna uitsluitend op het werkveld gericht. De nadruk bij het ontwerpen ligt in de opleiding Productdesign op de gebruiker en op maatschappelijke relevantie, meer dan op de vraag van de industrie. Hierbij spelen ook innovatie en duurzaamheid een belangrijke rol. Creativiteit en methodiek, een empathische visie op de mens en op de wereld, en technische en professionele kennis en kunde zijn kernbegrippen in de domeinspecifieke visie van de opleiding. De academie ontwerpt en ontwikkelt concepten, producten en producties voor diverse opdrachtgevers, rekening houdend met maatschappelijke ontwikkelingen in brede toepassingsdomeinen. De opleiding stelt dat, gezien de enorme diversiteit van functies waarop de opleiding zich richt, de opleiding Productdesign geen specialistisch karakter heeft. De afgestudeerden bevestigen dat de opleiding een uniek karakter heeft. Wanneer zij samenwerkten met andere Vlaamse opleidingen, blijkt dat Genk minder op techniek gericht is, maar wel zeer creatief is. Het brede en unieke profiel van de opleiding in Vlaanderen is voor het werkveld erg belangrijk.

Volgens de opleiding is het unieke profiel één van de redenen waarom de studenten voor de opleiding in Genk kiezen. De studenten die met de commissie spraken, bevestigden dit. Het profiel werd hen duidelijk via onder meer de opendeurdag, presentaties en de website, en werd hen bevestigd tijdens de toelatingsproef.

De commissie heeft in de gesprekken geconstateerd dat de opleidingsvisie uniek is en zich positioneert ten opzichte van andere opleidingen. Dit werd ook bevestigd door de gesprekken met vertegenwoordigers van het werkveld en de afgestudeerden. Bovendien zijn de opleidings- en onderwijsvisie het resultaat van een brede, internationale consultatie. Het profiel van de opleiding kan volgens de commissie wel beter zichtbaar gemaakt worden in de domeinspecifieke doelstellingen.

Het domeinspecifieke referentiekader van de opleiding baseert zich op verschillende bronnen. In de eerste plaats baseert de opleiding zich op de vijf rollen uit het gemeenschappelijk referentiekader dat de opleidingen Beeldende kunsten in Vlaanderen vastlegden: onderzoeker, creator, realisator, communicator en organisator. Deze rollen zijn op hun beurt gebaseerd op het VLOR-profiel van de beeldende kunstenaar (1998), de

Dublindescriptoren, het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (2003) en de *Tuning template for Fine Art Higher Education in Europe* (2006).

Daarnaast maakt de opleiding gebruik van een aantal bronnen uit het veld van productdesign:

- mission statement productdesign van Francis Smets;
- toelichting productdesign voor de nieuwe HOBU-structuur;
- *Danish Design Manifesto* (2007);
- papers van het ICSID-congres rond *Design Education* (2009);
- AIGA, *the professional association for design* (VSA);
- Tuningdocument *Design Education*.

De opleiding houdt verder rekening met de eisen van het werkveld via de contacten in het kader van de stage en de jurering van eindwerken, via het overleg met de andere designopleidingen in Vlaanderen, via Design Platform Limburg en bij de overlegmomenten die in het kader van kwaliteitszorg plaatsvinden. Daarnaast neemt de opleiding deel aan (inter)nationale platformen als Design Vlaanderen, Flanders in Shape, Cumulus (*International Association of Universities and Colleges of Art, Design and Media*), ICSID en AIGA. In 2010 werd een Cumulus-conferentie georganiseerd op de campus van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan het profiel van de opleiding beter zichtbaar te maken in de domeinspecifieke doelstellingen.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	voldoende
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de algemene competenties goed vertaald zijn naar de specifieke opleidingsonderdelen. De verantwoordelijkheid voor de koppeling tussen competenties en opleidingsonderdelen ligt bij de docent. Via de ECTS-fiches wordt het verband weergegeven tussen vakdoelstellingen, competenties en de inhoud van het opleidingsonderdeel.

De competenties worden in het programma opgebouwd aan de hand van een competentieroutekaart. Deze geeft de opbouw en de ontwikkeling van (deel)competenties doorheen het programma weer. Hierbij worden vier principes gehanteerd:

- gericht op integratie;
- gericht op ontwikkeling, weergegeven in competentieniveaus;
- gericht op communicatie;
- beschrijving met twee tot vijf kerncompetenties.

De opleiding verdeelt het academiejaar in verschillende blokken. Dit systeem werd ingevoerd zodat de studenten korter en intensiever aan bepaalde opdrachten kunnen werken. Deze werkwijze sluit volgens de opleiding ook beter aan op de realiteit van het werkveld. Elk academiejaar bestaat uit vier blokken van ongeveer zes lesweken en een evaluatieweek. Tijdens deze week worden de projecten gepresenteerd aan een jaarjury en geëxposeerd voor de medestudenten.

Een opleidingsjaar bestaat uit praktijkstudie, technische studies, theoretisch-kritische studies en exact-wetenschappelijke studies. Praktijkstudie krijgt hierbij ook voldoende aandacht in de vorm van ateliers, projecten of studio's. De opdrachten per blok werken volgens verschillende stappen, en vormen de evolutie naar een object via analyse en onderzoek. De complexiteit van de opdrachten vergroot doorheen het programma. De overige studies ondersteunen de praktijk. De theoretische kennis wordt aan analytische, conceptuele en ontwerpvaardigheden gekoppeld. Omdat de opleiding niet specialiserend wil werken, heeft ze een groot aanbod aan technische en humane wetenschappen. Daarnaast wil de opleiding ook aan conceptueel onderzoek werken, waarbij ze lateraal denken, intuïtie en een holistische aanpak centraal stelt.

In het eerste bachelorjaar worden de studenten ingeleid in het vormelijke, technische en inhoudelijke aspect van het ontwerpen. In het tweede bachelorjaar wordt in de eerste twee blokken aandacht besteed aan de systematisering en de methodologie van het ontwerpproces. De nadruk ligt hierbij op de functie en op de gebruiker. Via vier ateliers worden competenties ontwikkeld in hedendaagse ontwerpcontexten en recente internationale ontwikkelingen. In de laatste twee blokken en het derde bachelorjaar vinden zes projecten plaats met telkens een andere invulling. Bij deze projecten wordt ook de theorie geïntegreerd. Vanaf het tweede bachelorjaar komt ook de domeinspecifieke theorie aan bod en worden onderzoeksvaardigheden ontwikkeld.

Om theorie en praktijk goed op elkaar af te stemmen, worden de theoriëdocenten regelmatig betrokken bij de begeleiding en beoordeling van de praktijkopdrachten. Hierdoor kunnen ze volgens de opleiding de inhoud van de lessen toespitsen op de kennis en vaardigheden die de studenten nodig hebben. In de onderzoeksgerichte opleidingsonderdelen en in bepaalde projecten worden theorie en praktijk geïntegreerd. De docenten pleiten voor een nog sterkere integratie.

De professionele kant van de opleiding heeft in de bacheloropleiding een grote rol, waardoor afgestudeerde bachelorstudenten al in het werkveld terecht kunnen. Het autonome, artistieke aspect kan in de opleiding voornamelijk in de masteropleiding een grote rol krijgen.

In de masteropleiding volgen de studenten in beide jaren drie studio's die samenhangen met verschillende aspecten van design. Per studio zijn er telkens twee opdrachten. In het eerste masterjaar kiezen de studenten daarnaast een vierde studio, die samenhangt met één van de vier onderzoeksgroepen, en doen ze een stage. Die drie studio's worden in het tweede masterjaar ingericht als lab en dienen als voorbereiding op de masterproef die in het tweede semester gerealiseerd wordt.

Het niveau van de opleidingsonderdelen verschilt volgens de studenten erg naargelang de verantwoordelijke docent. De studenten en docenten merken wel op dat er sinds de komst van het nieuwe opleidingshoofd heel wat veranderd is, en dat het niveau in een aantal gevallen al is opgetrokken. De studenten pleiten ervoor om het niveau verder te verhogen en de projecten te intensifiëren.

De studenten zijn ook positief over de nieuwe computerprogramma's en het feit dat deze nu eerder in het opleidingsprogramma aangeboden worden. De opleiding besliste immers om naar een nieuw softwarepakket over te schakelen dat alle facetten bundelt die vroeger apart aan bod kwamen, en dat beter aansluit bij het werkveld en de kunstopleidingen van de humaniora. Daarnaast voerde de opleiding ook digitale 2D-visualiseringsmethodes in en werden de opleidingsonderdelen visualiseren aangepast.

Dergelijke veranderingen in het programma kunnen gebeuren op voorstel van de docenten, de studenten of het werkveld. Op het einde van het academiejaar wordt het programma door het docententeam geëvalueerd en worden voorstellen gedaan ter verbetering. De aanpassingen worden op initiatief van de opleidingscoördinator in kleinere werkvergaderingen voorbereid.

Op verschillende manieren tracht de opleiding multidisciplinariteit te stimuleren. In het derde bachelorjaar wordt één van de projecten in het kader van het opleidingsonderdeel onderzoeksmethodologie afdelingsoverschrijdend georganiseerd. Er worden studenten uit de verschillende opleidingen van de academie in een groep geplaatst om vanuit hun eigen expertise aan het project te werken. Daarnaast vinden workshops plaats waarbij studenten samenwerken met studenten van andere instellingen en andere disciplines, waaronder bijvoorbeeld gezondheidszorg en architectuur. Ook een aantal theoretische opleidingsonderdelen wordt gemeenschappelijk georganiseerd voor de studenten van de academie. In het eerste masterjaar kunnen de studenten kiezen uit een module die samenhangt met één van de vier onderzoeksgroepen van de *MAD-faculty*, en zo in contact komen met studenten uit de andere opleidingen.

Volgens de bachelorstudenten is het derdejaarsproject de enige keer in de bacheloropleiding dat er echt met andere disciplines wordt samengewerkt. Voor de studenten zijn het open studielandschap, waar de studenten van alle opleidingen in het departement werken, en de gemeenschappelijke algemene theorielessen wel positief om in contact te komen met de andere studenten. De samenwerking tussen de associaties Leuven en Hasselt zorgt er volgens de directie ook voor dat projecten aangegaan kunnen worden tussen verschillende opleidingen uit beide associaties.

Tijdens het visitatiebezoek stelde de commissie een groot enthousiasme, ondernemerschap en veel voornemens vast bij de docenten die betrokken zijn bij internationalisering. Toch dringen de initiatieven nog niet helemaal door in de opleiding. De verantwoordelijken stellen met de commissie vast dat de noodzaak voor internationalisering voor hen misschien te vanzelfsprekend is, en dat de opleiding meer van deze gedachte moet doordringen

worden. Daarnaast is het van belang de internationaliseringsgedachte te vertalen naar concrete activiteiten, zoals uitwisseling en het bezoeken van ontwerpbijschappen in Nederland, Duitsland en Frankrijk. Het is volgens de commissie aan te bevelen om een grotere groep docenten bij de internationalisering actief te betrekken. De internationale projecten, zoals Cumulus, kunnen zo beter geïmplementeerd worden in het programma. Studenten dienen volgens de commissie gestimuleerd te worden in hun internationale ambitie.

Binnen het departement gaan de verantwoordelijken Internationalisering op zoek naar een algemeen thema om de opleidingen in de toekomst in het buitenland te profileren. Hun bedoeling is om de onderzoeksgroepen hierbij te betrekken en als *MAD-faculty* naar buiten te treden. Een overkoepelende visie voor alle initiatieven is noodzakelijk, omdat de verschillende internationale projecten op dit moment losstaan van elkaar. Deze visie kan tot een groter bewustzijn rond internationalisering leiden.

De studenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat de opleiding slechts een kleine internationale dimensie kent. Ook het werkveld stelt vast dat de opleiding erg weinig internationale workshops en projecten doet.

Af en toe vinden workshops of projecten met buitenlandse scholen plaats, waaraan enkele studenten van de opleiding mogen deelnemen. Deze vinden onder meer plaats vanuit het Cumulusnetwerk, waar de opleiding erg bij betrokken is. Cumulus is ontstaan uit internationale workshops die met studenten gedaan werden. Recent werd binnen de opleiding een nieuw project opgestart rond sociale innovatie. In het kader van Cumulus zal worden samengewerkt met andere (internationale) scholen. Een aantal van de studenten van Productdesign wordt bij dit project betrokken. In het kader van sociale innovatie vond al een *Sustainable Summer School* plaats, waar verschillende scholen bij betrokken waren. Daarnaast hebben nog een aantal andere workshops plaatsgevonden, waaronder IDEM. IDEM is een netwerk van persoonlijke internationale contacten uit designopleidingen, waarmee jaarlijks een workshop van een week wordt georganiseerd. Studenten worden tot slot gestimuleerd om deel te nemen aan internationale wedstrijden. Enkele van de afgestudeerden die met de commissie spraken, hebben de kans gehad om bij internationale workshops betrokken te zijn. De afgestudeerden pleiten echter voor meer internationale samenwerking, niet alleen met andere opleidingen, maar ook met het werkveld.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om meer docenten bij internationalisering te betrekken.

De commissie beveelt aan de internationale projecten te verankeren in het programma.

De studenten moeten volgens de commissie gestimuleerd worden in hun internationale ambities.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten) binnen relevante disciplines;
- het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën;
- het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de ontwikkeling en beoefening van de kunsten;
- (bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen) het programma heeft aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In het bachelorprogramma van de opleiding Productdesign is een aantal opleidingsonderdelen opgenomen dat specifiek gericht is op de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden en het bijbrengen van een onderzoekshouding. Deze vinden plaats vanaf het tweede bachelorjaar.

Het opleidingsonderdeel 'onderzoeksgericht denken' ontwikkelt bij de studenten een denkkader over onderzoek. In het opleidingsonderdeel is er aandacht voor geschiedkundige en hedendaagse ontwikkelingen in wetenschappelijk, artistiek en designonderzoek.

In het onderdeel 'rapportering' legt de opleiding de focus op het beschrijven van het onderzoek en het ontwerpproces, en op het gebruik van bronnen. Dit wordt aan een praktijkopdracht gekoppeld. Ook andere praktijkdocenten geven aandacht aan het rapporteren in hun opleidingsonderdelen.

Het opleidingsonderdeel 'onderzoeksmethodologie' gaat in op verschillende artistieke en designmethoden die worden toegepast in een interdisciplinair praktijkproject. In dit project werken de studenten vanuit de eigen expertise samen met de studenten van de andere opleidingen van het departement, onder begeleiding van zowel theorie- als praktijkdocenten. De studenten worden hierbij ook begeleid door onderzoekers die werken binnen het onderzoeksdomein *Social Design* van de onderzoeksgroep *Social Spaces*.

De bachelorstudenten vermelden in de gesprekken met de commissie expliciet dit interdisciplinaire project als belangrijkste onderzoeksproject dat in de bacheloropleiding wordt uitgevoerd. Daarnaast stellen ze vast dat ze vanaf de tweede bachelor in contact gebracht worden met verschillende onderzoeksmethodes, en dat de ondersteuning en begeleiding die hierbij gegeven wordt, erg goed is.

De ontwikkeling tot het zelfstandig kunnen toepassen van onderzoeksvaardigheden gebeurt in de masteropleiding via de drie studio's, die via onderzoek verdieping en specialisatie bieden. In het tweede masterjaar wordt daarbij in elke studio een thema, dat bij de masterproef aansluit, onderzocht volgens een specifieke onderzoeks-/ontwerpmethode.

Daarnaast kunnen de masterstudenten sinds het academiejaar 2011-2012 in het eerste masterjaar een keuzemodule kiezen die samenhangt met de vier onderzoeksgroepen. Deze modules hebben de bedoeling de studenten vertrouwd te maken met het onderzoek dat binnen de opleiding gebeurt. Deze onderzoeksgroepen blijken nog niet bekend te zijn bij de studenten. Dit zou moeten verbeteren door het invoeren van de keuzemodule. Tijdens het visitatiebezoek hadden deze modules echter nog niet plaatsgevonden, aangezien zij later in het jaar vallen.

De masterstudenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat ze tijdens de masteropleiding in contact komen met een aantal docenten dat doctoreert en zijn onderzoekservaringen deelt. Bovendien hadden de studenten de indruk dat zij binnen bepaalde onderdelen zelf een bijdrage konden leveren door het conceptueel/creatief werken. De onderzoekers die actief zijn in de opleiding, zijn verbonden aan de onderzoeksgroepen *Social Spaces* en *Art/Object & Design*. Buiten hun deelname aan projecten en modules zijn de onderzoekers betrokken bij de begeleiding van papers en de masterproef.

De afgestudeerden stelden in de gesprekken met de commissie voor om het onderzoek nog meer met de ontwerppraktijk te integreren. Hierbij moet er volgens hen aandacht zijn voor het meer inschakelen van de onderzoekers in de bacheloropleiding. Nu vindt dit contact immers bijna uitsluitend plaats in de masteropleiding, en dat is volgens de afgestudeerden te laat.

In het meerjarenplan 'onderzoek' van de *MAD-faculty* wordt er ook opgegeven in de toekomst te streven naar het inzetten van meer onderzoekers in het curriculum. Ook wordt van de doctoraatsbursalen verwacht dat een deel van hun resultaten de studenten zal bereiken. Het onderzoek heeft volgens de opleiding op dit moment nog niet veel invloed op het onderwijs. Enkele onderzoekers koppelen de resultaten van hun onderzoek wel terug naar de studenten, zoals in de opleidingsonderdelen ergonomie en onderzoeksmethodologie.

De commissie meent dat er ingrediënten zijn waardoor de academisering kan slagen: er zijn docenten met een wetenschappelijke achtergrond, er zijn doctoraten lopende die nu al in het onderwijs doorklinken, de onderzoeksleerlijnen krijgen hun weerslag in het onderwijs en er is een onderzoeksprogramma waarbij onderzoeksmethoden en -technieken aan bod komen in het onderwijs. Positief is volgens de commissie dat de *human-centered* designdoelstellingen terugkomen in de vier onderzoeksgroepen, waarbinnen studenten in de mastermodule opdrachten kunnen doen. De commissie stelt wel vast dat er tussen de docenten een groot verschil in visie is op de rol van onderzoek in het onderwijs. De commissie stelt daarom voor om, in samenspraak met het docententeam, een visie te ontwikkelen die door het gehele onderwijsteam gedragen kan worden.

Het onderzoeksproject binnen het opleidingsonderdeel onderzoeksmethodologie vindt niet enkel plaats in het kader van onderzoek, maar ook als project van maatschappelijke dienstverlening. De projecten hebben een maatschappelijke relevantie, en er wordt telkens gekozen voor doelgroepen die de studenten minder kennen. Voor deze projecten wordt samengewerkt met opdrachtgevers bij onder meer de overheid, de non-profitsector en de kunstensector. Via deze projecten ontwikkelen de studenten professionele competenties door rekening te houden met de eisen van de klant en de markt.

Daarnaast vinden in het kader van de ontwikkeling van professionele vaardigheden ad-hocprojecten met het werkveld plaats, die naargelang de inhoud aan een bepaald opleidingsjaar toegewezen worden (tweede of derde bachelorjaar, of master). De voorbije vijf academiejaren ging het om negen projecten.

Het werkveld pleitte in de gesprekken voor meer projecten tussen opleiding en werkveld. De studenten bieden in deze projecten immers ook een meerwaarde voor het werkveld. Via hun frisse kijk kunnen zij tot nieuwe inzichten komen. De opleiding wil dit pleidooi ondersteunen. Ook zij wenst een grotere koppeling te maken tussen onderwijs, industrie en omgeving. Onder meer het Fablab (zie facet 4.1) en de locatie C-mine zullen hier mogelijkheden toe bieden.

Andere ervaring met het werkveld krijgen de studenten via de opleidingsonderdelen PAS (persoonlijke actualiteitsstudie) en Capita Selecta. Hiervoor moeten de studenten onder meer lezingen, tentoonstellingen, beurzen en designbijeenkomsten (bijvoorbeeld de Dutch Design Week) bijwonen en bezoeken die aansluiten bij de opleiding. Zo kunnen ze op de hoogte blijven van de actualiteit in het vakgebied. Daarnaast worden de studenten aangespoord om deel te nemen aan wedstrijden, niet enkel om in contact te komen met de praktijk, maar ook als leermiddel.

De docenten dragen bij aan de professionele gerichtheid van de studenten door hun eigen werkveldervaring. De studenten zijn dan ook positief over het feit dat de opleiding zeer recent een aantal docenten heeft aangetrokken

die zeer actief zijn in het werkveld. De voeling met het werkveld bleek vroeger immers in een aantal opleidingsonderdelen erg te ontbreken.

De creatieve competentie die de opleiding aflevert, is volgens de commissie belangrijk voor de professionele oriëntering van de studenten. In het werkveld blijkt hieraan immers een grote behoefte te bestaan. Wel is het volgens de commissie belangrijk dat de opleiding in de toekomst meer projecten met de bedrijfswereld uitvoert in de context van de creatieve economie. Ook het leren materialiseren van concept naar concreet product verdient volgens de commissie aandacht.

Een erg belangrijk onderdeel voor de ontwikkeling van professionele competenties vormt de stage. De stageplaats wordt gekozen aan het einde van het derde bachelorjaar. De studenten mogen zelf op zoek naar een stageplaats of kiezen uit een lijst. Ze moeten een verantwoording schrijven voor hun keuze, en de keuze moet beantwoorden aan een aantal criteria om goedgekeurd te worden. In eerste instantie wordt verwacht dat de student een industriële stage doet, waarbij hij/zij zich kan inwerken in de cultuur van een bedrijf. De doelstellingen die met de stage beoogd worden en de flexibele houding van de opleiding, laten echter toe dat de student, mits een goede motivering, een andere stage kan volgen – bijvoorbeeld in een museum – die meer autonoom, artistiek gericht is. Studenten hebben de mogelijkheid een stage in het buitenland te doen, maar dit wordt vooralsnog niet veel gedaan.

De eigenlijke stage vindt plaats in het begin van het eerste masterjaar en duurt minimaal acht weken. De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat de stage opgenomen is in het masterprogramma, omdat de bacheloropleiding er geen ruimte voor biedt. Idealiter zou de stage, volgens de opleiding, de afsluiting van de bachelor moeten vormen.

Tijdens de stage wordt de student begeleid door een stagecoördinator in de opleiding en een stagebegeleider op de stageplaats. Soms bezoeken de stagecoördinatoren de stageplaats. Dit gebeurt voornamelijk bij nieuwe stageplaatsen.

De studenten zijn erg positief over de meerwaarde die de stage biedt. Ze vinden de stageperiode echter te kort. Velen kiezen dan ook voor een verlenging door al tijdens de zomervakantie aan de stage te beginnen. Hierdoor weerspiegelt het aantal studiepunten vaak niet de tijdsinvestering. De studenten menen overigens dat veel stageplaatsen weinig interesse tonen om studenten minder dan drie maanden een stage te laten doen. Ook de afgestudeerden pleitten in het gesprek met de commissie voor langere stages en een hoger aantal studiepunten voor de bestaande stage. Meerdere stages zouden het volgens hen toelaten de mogelijkheden van het brede werkveld van Productdesign te ontdekken.

De opleiding meent dat het programma geen ruimte biedt voor een langere stage. Wanneer studenten beslissen om eerder aan hun stage te beginnen en deze dus te verlengen, wordt dit wel contractueel met de opleiding geregeld, zodat de verzekering in orde is. De doelstelling van de opleiding is voornamelijk om de student eens te laten proeven van het werkveld.

Het werkveld meent dat de studenten niet altijd een grote bijdrage kunnen leveren wanneer ze een stage uitvoeren. Ze komen vooral op de stageplek om te leren. Bij andere vergelijkbare opleidingen kunnen de studenten hun eindwerk in het bedrijf doen. Dan kunnen ze wel iets bijdragen. Omdat de opleiding in Genk zo breed is en dus niet te veel aandacht kan besteden aan professionele vaardigheden, denkt het werkveld dat de stage belangrijk is om ook een voeling met de professionele wereld te creëren.

De commissie stelt vast dat veel studenten de stage in de vrije tijd doen om meer dan acht weken stage te lopen. Bovendien geeft het werkveld de wenselijkheid van een verlenging aan. De commissie pleit daarom voor een uitbreiding van de stage(s) binnen het curriculum.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding een gedragen visie rond de rol van het onderzoek in het onderwijs te ontwikkelen.

De commissie beveelt aan om meer projecten aan te gaan met het werkveld uit de creatieve economie.

De commissie vraagt aandacht voor het leren materialiseren van concepten.

De commissie beveelt aan om een uitbreiding van de stageduur in het curriculum op te nemen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma kent volgens de commissie een logische opbouw en samenhang. De samenhang van het programma is sterk door te starten met de algemeen-vormende theorie. De kennis die wordt opgedaan in de domeinspecifieke, theoretische opleidingsonderdelen wordt adequaat toegepast in opleidingsonderdelen van praktische aard. De blokkenstructuur werkt daarbij ondersteunend op het niveau van de horizontale integratie.

Volgens de opleiding wordt het curriculum ontwikkeld vanuit de graduele opbouw van de artistieke, academische en professionele competenties. Deze opbouw wordt bewaakt door het gebruik van de competentieroutekaart, die de sequentiële opbouw in kaart brengt. Via een tabel van volgtijdelijkheid en het formuleren van de gevraagde voorkennis voor het opleidingsonderdeel wordt de opbouw uitgedrukt in de ECTS-fiches.

Deze opbouw zorgt voor een verticale samenhang in het programma. De opbouw wordt gekenmerkt door te starten met een algemeen, inleidend eerste bachelorjaar. De kennis wordt doorheen het programma verder ontwikkeld, en de competenties verdiept en geïntegreerd door de samenwerking tussen praktijk- en theorieonderdelen. Vanaf het tweede jaar worden projecten uitgevoerd. Sommige projecten gebruiken de kennis van een aantal theorieonderdelen en worden dus later in de opleiding geplaatst.

Vakspecifieke theorie wordt gedoceerd vanaf het tweede jaar. De opleiding voorziet niet voor alle theorieonderdelen een vakspecifieke versie. In de toekomst wil de opleiding in de samenwerking met de PHL leerlijnen nog strakker doortrekken, en de theorieonderdelen meer op de behoeften van de verschillende opleidingen van de *MAD-faculty* toepassen. Ook de docenten pleiten voor een betere aansluiting van de algemene theorie op de inhoud van de opleiding, om de samenhang in de opleiding te vergroten.

Volgens de studenten wordt in het eerste jaar een algemene basis aangereikt waarvan, bij de algemene theoretische opleidingsonderdelen – waaronder kunstgeschiedenis, filosofie en psychologie –, niet meteen duidelijk is hoe deze kennis toepasbaar is op het veld van Productdesign. Tijdens het verdere verloop van de studie merken ze wel dat deze kennis een basis vormt die gebruikt kan worden tijdens ontwerp opdrachten. De opleidings-specifieke theorie sluit volgens de studenten wel sterk aan bij de praktijk van het ontwerpen, vooral vanaf het tweede bachelorjaar. Bepaalde opdrachten worden bijvoorbeeld zowel op het theoretische aspect als op de praktijk beoordeeld.

Zowel de bachelor- als de masterstudenten pleiten ervoor om in het eerste jaar een nog stevigere basis aan te leren, vooral op het gebied van ontwerpcompetenties en daarop bouwend andere aspecten toe te voegen, zoals sociologie en psychologie.

Tweejaarlijks (het andere jaar is er een studiereis) vindt in de opleiding een jaaroverschrijdende workshop plaats. De studenten werken rond een gemeenschappelijk thema gedurende één week en sluiten deze week af met een tentoonstelling. In de opleiding wordt ervoor gepleit om groepen verder te integreren, zowel doorheen de opleiding als met andere opleidingen. Ook de afgestudeerden pleiten hier voor.

De opleiding verzekert de horizontale samenhang in de verschillende opleidingsjaren door het gebruik van het blokkensysteem en het betrekken van de theori docenten bij de praktijkonderdelen, en de evaluatie ervan.

In de bacheloropleiding hebben de studenten geen keuzemogelijkheden tussen opleidingsonderdelen. In de masteropleiding kunnen de studenten wel een mastermodule kiezen die samenhangt met één van de vier onderzoeksgroepen. Binnen verschillende opleidingsonderdelen bestaat de mogelijkheid om keuzes te maken. In verschillende projecten van de bacheloropleiding en in de studio's in de masteropleiding kunnen de studenten eigen accenten leggen, en in de stage en de masterproef is de keuze voor stageplaats en onderwerp vrij.

Bij het opstellen van een individueel traject houdt de trajectbegeleider, in samenspraak met de student, rekening met de volgtijdelijkheid en de praktische haalbaarheid. Schakelprogramma's worden niet aangeboden. Voor studenten die van elders instromen, wordt een individueel programma opgesteld. De toekenning van EVC's en EVK's gebeurt volgens de regels van de associatie.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand:

- bachelor: tenminste 180 studiepunten
- master: ten minste 60 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De academisch gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een academisch gerichte bachelor.

De masteropleiding bestaat uit 2 studiejaar van 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 120 studiepunten. Hiermee voldoet de opleiding aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een master.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat het programma studeerbaar is. Ze beveelt de opleiding wel aan om een manier te vinden om de studielast beter in kaart te brengen.

De opleiding maakte in het verleden gebruik van het meetsysteem Metis om de studietijd in kaart te brengen. Door het kleine aantal studenten gaven de resultaten ervan volgens de opleiding een onbetrouwbaar beeld van de studielast. Er werd daarom besloten geen studietijdmeting meer te gebruiken, maar de studielast te bespreken in de focusgesprekken met de studenten.

De opleiding meent dat het blokkensysteem voor een spreiding van de studielast doorheen het jaar zorgt, omdat de studenten voortdurend aan projecten werken en niet één enkel piekmoment kennen. Ook door de spreiding van opdrachten en theorie probeert de opleiding piekmomenten zo veel mogelijk te vermijden. De inhoud van de opdrachten laat volgens de opleiding toe om deze met succes af te ronden binnen de vooropgestelde periode.

De opleiding merkt wel op dat de studielast erg kan verschillen tussen studenten omwille van het creatieve aspect van ontwerpen, waarbij sommige studenten meer tijd nodig hebben dan anderen om een concept te bedenken en te realiseren.

De studenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat de studielast meevalt bij het volgen van een goede planning. Het blokkensysteem wordt door de studenten positief ervaren. Niet alleen wordt hierdoor uitstelgedrag (en bijhorende piekbelasting) vermeden, bovendien wordt de relatief snelle afwisseling van projecten en opdrachten als een pluspunt gezien. De meeste problemen in studielast doen zich voor bij de theorievakken, vooral dan voor studenten die uit het KSO komen. Het uiteenlopende niveau bij de instroom van de studenten omschrijft de opleiding dan ook als een studiebelemmerende factor.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om een manier te vinden om de studielast beter in kaart te brengen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft volgens de commissie een goede mix van didactische werkvormen.

Omdat de opleiding concepten, producten en producties ontwerpt en hierbij de beleving van de gebruiker centraal stelt, is de didactische aanpak in het programma project- en persoonsgericht. De belangrijkste werkvormen voor de opleiding zijn dan ook de projecten en ateliers, waarbinnen de studenten opdrachten uitvoeren.

De docent bepaalt de specifieke invulling van de opdrachten aan de hand van de competenties die verwezenlijkt dienen te worden. Opdrachten kunnen daarbij een korte tijdsduur hebben of lopen over één blok, en kunnen individueel of in groep worden uitgevoerd. Naast de opdrachten in het opleidingsjaar zijn er jaaroverschrijdende opdrachten (de workshopweek) en opleidingsoverschrijdende opdrachten (onderzoeksmethodologie). Opdrachten kunnen ook uitgevoerd worden in samenwerking met het werkveld of andere instellingen. De opdrachten vinden zowel plaats binnen de theorie als de praktijk, of in een combinatie van beide. De studenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat ze aan het begin van ieder opleidingsonderdeel weten wat de opdrachten zullen zijn en wat verwacht wordt.

De studenten zijn niet helemaal tevreden over de feedback die ze tijdens hun opdrachten krijgen. Vooral in het eerste bachelorjaar is er volgens hen te weinig aandacht voor feedback. In de overige opleidingsjaren stellen de studenten sinds kort een verbetering vast. De meeste docenten zijn volgens de commissie wel bereid toelichting te geven, maar studenten maken daar niet altijd gebruik van. De aanbeveling van de commissie is daarom een vorm te kiezen waardoor studenten makkelijker toegang tot feedback over hun opdrachten en toetsen kunnen krijgen, of studenten erop te wijzen hoe zij aan die feedback kunnen komen.

Ook over de invulling van de opdrachten van sommige opleidingsonderdelen waren de studenten minder positief. In een aantal gevallen gaat het om jaarlijks dezelfde opdrachten, en de studenten vinden dat ook hier verbetering mogelijk is. De commissie meent dat hier meer variatie mogelijk is.

Naast opdrachten wordt voor de theorielessen als onderwijsvorm het hoorcollege gebruikt. Andere werkvormen die de opleiding aanbiedt, zijn onder meer computerlessen, studiereizen, stages, workshops, gastlezingen, bedrijfsbezoeken, portfolio en zelfstudie.

De leermiddelen zijn, net als de werkvormen, opgenomen in de studiegids. Voor een aantal opleidingsonderdelen beschikt de opleiding over cursussen en handboeken. Deze kunnen aangekocht worden bij de cursusdienst van het departement. Andere leermiddelen zijn computersoftware, Toledo, de mediatheek, het magazijn en het atelier.

De mediatheek bevat volgens de commissie de basiswerken die nodig zijn voor een opleiding Productdesign. De wetenschappelijke onlineartikelen zijn enkel toegankelijk via de bibliothecaris, die toegang heeft tot een beperkt deel en niet altijd beschikbaar is. De commissie vraagt dat het aanbod van elektronische tijdschriften uitgebreid en de toegang gemakkelijker wordt buiten de bibliothecaris om via het web.

Het cursusmateriaal verdient volgens de commissie aandacht om het wetenschappelijke karakter van de opleiding te reflecteren. De commissie stelde tijdens het visitatiebezoek vast dat er in de cursussen weinig aandacht is voor informatievaardigheden, zoals de bronvermelding. Ze meent dat aanpassingen nodig zijn om het

onderwijs op een academisch niveau te brengen. Volgens de docenten is op dit vlak een inhaalbeweging bezig. Zo hebben de docenten van de algemene theorie dit al als werkpunt opgenomen. Er wordt voor gepleit om dit ook uit te breiden naar de opleidingsspecifieke theorie. Volgens sommige docenten is de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de cursussen in het verleden te veel in de handen van de docenten zelf gelegd. De opleiding beschikt niet over een systeem om de kwaliteit van de cursussen te waarborgen. De kwaliteit van de cursussen komt wel aan bod in de SWOP-bevragingen van de opleidingsonderdelen. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat het niveau van het cursusmateriaal erg kan verschillen naargelang het opleidingsonderdeel.

De opleiding beschikt over een elektronisch leerplatform Toledo. De docenten die Toledo gebruiken, zetten er hun cursussen online en gebruiken het voor mededelingen. Het systeem wordt niet intensief gebruikt, en de studenten hebben er veel kritiek op omwille van de communicatieproblemen van de opleiding. De interne communicatie blijkt voor de studenten een groot probleem te zijn, aangezien verschillende docenten vaak via verschillende kanalen communiceren, en ieder studiejaar duurt het een tijdje voordat alle studenten zijn aangesloten op de systemen, terwijl aan het begin informatie juist nodig is. Soms ontbreekt de informatie ook. Ook de afgestudeerden geven aan dat communicatie het grootste probleem van de opleiding is. Uit de gesprekken met de docenten blijkt dat zij op verschillende manieren met de studenten communiceren: via Toledo, via e-mails op persoonlijke adressen of op KHLim-adressen, of via een eigen communicatieplatform.

De commissie meent dat één enkel systeem als Toledo (of een ander systeem) gebruikt zou moeten worden om de communicatie te verbeteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om over de studentencohorten heen meer afwisseling te brengen in de opdrachten van het eerste deel van de opleiding.

De commissie beveelt aan het wetenschappelijke karakter van het cursusmateriaal te verhogen en de toegang tot wetenschappelijke artikelen te verbeteren.

De commissie beveelt aan om de toegang tot feedback zowel voor toetsen als opdrachten makkelijker te maken.

De commissie beveelt de opleiding aan om minder systemen te gebruiken om de communicatie te verbeteren.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de commissie is er in de opleiding een goede mix van evaluatievormen, waaronder innovatieve vormen als *self assessment* en *peer assessment*. Positief is dat de studenten inzicht kunnen krijgen in de resultaten van de beoordelingen en dat externen bij beoordelingen van eindwerken betrokken zijn. Om de transparantie te maximaliseren, kan de opleiding volgens de commissie overwegen om het gebruik van voorbeeldexamens te veralgemenen.

De regels voor de examinering zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement van de hogeschool. In het departementale vademecum zijn departementale aanvullingen hierop terug te vinden. De evaluatievormen en -criteria zijn vastgelegd in de ECTS-fiches, en zijn gebaseerd op de beoogde doelstellingen en competenties.

De praktijkonderdelen worden geëvalueerd in de evaluatieweken aan het einde van elk blok. Aangezien met verschillende opdrachten verschillende doelstellingen beoogd worden, varieert de evaluatievorm naargelang de opdracht. Het resultaat van de opdrachten kan door de begeleidende docent geëvalueerd worden, door een jury van theorie- en praktijkdocenten, door een externe jury of door een combinatie van deze laatste twee. De docenten kiezen zelf of het proces mee beoordeeld wordt in een deelbeoordeling. Ook *peer assessment* en *self assessment* zijn mogelijk. *Peer assessment* vindt volgens de studenten slechts in enkele opleidingsonderdelen plaats. Onder meer bij het interdisciplinaire derdejaarsproject wordt een *peer assessment* gedaan. Het finale punt voor de volledige groep wordt aan de hand van de resultaten van de *peer assessment* procentueel over de groepsleden verdeeld, zodat de motivatie om goed mee te werken, verhoogd wordt. Bij de eindevaluatie van de bacheloropleiding worden de projecten enkel aan het einde van het jaar beoordeeld door een interne jury. Tijdens het academiejaar wordt een kwalitatieve indicatie gegeven.

De opleiding wil in de toekomst de studenten meer bij de evaluatieweek betrekken door alle resultaten tentoon te stellen, *peer assessment* te veralgemenen en de beste resultaten op een blog te posten. Zo wil zij een positieve competitie creëren.

De examinering van de algemene en specifieke theorieonderdelen gebeurt driemaal per jaar, in januari en juni en tijdens de tweede zitting in september. Deze onderdelen worden mondeling of schriftelijk getoetst. Soms geven docenten ook een voorbeeldexamen.

De resultaten van de examens kunnen de studenten raadplegen via een onlinesysteem. Na elke examenperiode kunnen de studenten de examens inkijken en de resultaten bespreken met de docenten.

Op het einde van het eerste semester gebeurt een kwalitatieve evaluatie van het functioneren van de student volgens een aantal criteria. Via een evaluatieformulier worden de studenten op de hoogte gebracht van hun evolutie en het al dan niet behalen van competenties.

Via transparantie van de evaluatie, het evalueren door multidisciplinaire docententeams en het betrekken van externen in de jury bewaakt de opleiding de kwaliteit van de beoordelingen. De opleiding werkte op het moment van het visitatiebezoek aan een duidelijk evaluatieformulier met de verschillende stappen en criteria van de evaluatie. De criteria kunnen hierbij gewogen worden door het geven van een factor. De opleiding test dit formulier.

De studenten zijn tevreden met de manier van examineren. De studenten zijn op de hoogte van de competenties en de manier waarop ieder opleidingsonderdeel beoordeeld wordt.

De beoordeling van de stage gebeurt aan de hand van:

- de stagenota (voorbereiding van de stage);
- de correctheid en volledigheid van het contract;
- het gesprek met de stagebegeleider;
- het evaluatierapport van de stage-instelling;
- een persoonlijk stageverslag;
- de presentatie van het stageverslag.

Het evaluatierapport geeft vooral een indicatie, maar bepaalt niet het uiteindelijke cijfer. Dit wordt voornamelijk op de andere elementen gebaseerd. Overigens willen de stageplaatsen soms bepaalde zaken geheimhouden, aangezien bepaalde docenten met een eigen praktijk als concurrenten kunnen beschouwd worden. De studenten kunnen dan niet alles tonen tijdens hun presentatie, maar kunnen volgens de opleiding nog steeds op het hele proces beoordeeld worden.

De beoordeling van de stage vindt volgens de commissie op een inventieve manier plaats door de beoordeling van de stagementor formatief aan te wenden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om het gebruik van voorbeeldexamens te veralgemenen.

Facet 2.8 Masterproef

Beoordelingscriteria

- De masteropleiding wordt afgesloten met een masterproef waarmee de student blijk geeft van een analytisch vermogen of van een zelfstandig probleemoplossend vermogen op academisch niveau of het vermogen tot kunstzinnige schepping. Het werkstuk weerspiegelt de algemeen kritisch-reflecterende ingesteldheid of de onderzoeksingesteldheid van de student.
- De masterproef heeft een omvang van ten minste één vijfde van het totale aantal studiepunten met een minimum van 15 en een maximum van 30 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De masterproef heeft een gewicht van 30 studiepunten. De opleiding heeft sinds het academiejaar 2011-2012 een nieuwe procedure en structuur voor de masterproef.

De masterproef omvat twee elementen. De artistiek-creatieve component bestaat niet enkel uit een eindresultaat, maar wordt ook gedocumenteerd met een dossier. De uitwerking van deze component gebeurt in een onderdeel *visions*, waarin een visie en persoonlijke stellingname ontwikkeld wordt, en een onderdeel *works*, waarin het concreet product gerealiseerd wordt.

De discursief-reflectieve component (scriptie) illustreert het onderzoeks- en ontwikkelingsproces, met duiding bij de persoonlijke keuzes, de gebruikte referenties, en de situering van de problematiek en de oplossing in een ruimere context. Zowel qua inhoud (formuleren onderzoeksvraag, expliciteren methodologie...), vormgeving en taal (bronvermelding, bibliografie...) als het aantal woorden zijn regels vastgelegd.

De studenten hebben de mogelijkheid om een keuze te maken tussen een meer industriële benadering en een autonoom-artistieke benadering – meer gericht op *Social Design*. De masterstudenten die met de commissie spraken, kiezen veelal voor de eerste mogelijkheid. Dit blijkt ook uit de keuze die ze gemaakt hebben voor de mastermodule, die verbonden is met de onderzoeksgroep *Art/Object & Design* en niet voor *Social Spaces*.

Al in het derde bachelorjaar krijgen de studenten informatie over de masterproef en worden ze verplicht de voorstellingen van de masterproeven bij te wonen. In het eerste masterjaar formuleert de student het onderzoeksvoorstel. De volgende elementen maken deel uit van het voorstel:

- achtergrond en aanzet tot onderzoek/probleemschets,
- doel van het onderzoek,
- onderzoeksvragen,
- afbakening van het gebied van onderzoek,
- onderzoeksaanpak,
- tijdsplanning.

De masterproef wordt via kleine onderzoeken voorbereid in de verschillende labs die plaatsvinden aan het begin van het tweede masterjaar. Het onderzoeksgedeelte kwam volgens de commissie niet altijd duidelijk naar voren in de gelezen masterproeven.

De studenten moeten hun eigen planning maken voor het laatste jaar om te leren zelfstandig te werken. De begeleiding in het masterproeftraject is dan ook eerder inhoudelijk. Een scriptiebegeleider en een promotor begeleiden de studenten bij het uitwerken van de masterproef. De studenten kunnen kiezen tussen vier promotoren, die elk in de praktijk staan. Daarnaast zijn er elke week gesprekken met het begeleidingsteam. Extra begeleiding kan steeds gevraagd worden aan de andere docenten of aan externen. De begeleiders maken een verslag met de sterke punten en de verbeteringspunten van de student, en geven advies.

De timing voor de masterproef is strikt. De studenten krijgen zes maanden in het tweede deel van het tweede masterjaar. Er wordt geen tweede zit georganiseerd voor de masterproef.

Voor de beoordeling van de scriptie en het concrete eindresultaat worden sjablonen gebruikt met evaluatiecriteria. De evaluatiecriteria van het eindresultaat worden geformuleerd aan de hand van de vijf kerncompetenties.

De evaluatie van de masterproef omvat zowel een proces- als een productevaluatie, en slaat op het geheel van scriptie en eindresultaat. Een interne jury quoteert de masterproef voor 60 procent, 20 procent voor de procesevaluatie en 40 procent voor het product. De externe jury bepaalt voor 40 procent de quotering als geheel van proces en product. De interne jury bestaat uit een commissie van docenten uit de masteropleiding, en de scriptiebegeleider en promotor. De externe jury wordt opgemaakt uit vertegenwoordigers van het werkveld, kunstenaars en ontwerpers.

De studenten hadden in het gesprek met de commissie opmerkingen in verband met de zelfstandigheid die van de studenten verwacht wordt bij het uitvoeren van de masterproef. Doorheen de opleiding wordt volgens hen zelfstandigheid amper gestimuleerd. Vaak wordt voor projecten al een planning opgezet waarin ook de methode is opgenomen. In de masterproef moeten de studenten in staat zijn om zelfstandig een onderzoeksvoorstel te formuleren en uit te voeren. De studenten vragen dan ook dat de opleiding in de derde bachelor en de eerste master meer aandacht heeft voor het ontwikkelen van competenties om zelfstandig opdrachten op te zetten.

De docenten stellen ook vast dat de studenten problemen hebben met het opstellen van een onderzoeksvraag bij het afstudeerproject. Ze menen wel dat deels in het interdisciplinaire derdejaarsproject aan zelfstandigheid gewerkt wordt.

De commissie is positief over de voorbereiding van de masterproef via de drie studio's en de intensieve begeleiding in het hele masterproeftraject. De studenten moeten volgens de commissie wel beter worden voorbereid in de bachelor op het formuleren van eigen project- en onderzoeksdoelstellingen binnen het kader van de vier onderzoeksgroepen. Dit zou moeten leiden naar een veralgemeend hoger niveau van de masterproeven.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om al in de bachelor de ontwikkeling van competenties voor het formuleren van eigen project- en onderzoeksdoelstellingen te starten.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

master:

- diploma van een bachelorgraad met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s)en in voorkomend geval aangevuld met een geïndividualiseerd opleidingsprogramma, een voorbereidingsjaar of een schakelprogramma

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gegevens over de instroomkenmerken van studenten blijkt dat de instroom vanuit het TSO ongeveer 25 procent bedraagt, en vanuit het ASO en KSO 35 procent. De instroom vanuit het BSO ligt rond 5 procent. Het aandeel KSO-studenten is hoger dan bij andere opleidingen in het departement. Volgens de opleiding is dit te verklaren door het groter aantal studenten in het KSO dat kiest voor een vormgevingsopleiding. In de hogere jaren neemt het aandeel ASO-studenten toe en TSO-studenten af. Voor de volledige bacheloropleiding geldt dat 48 procent een ASO-vooropleiding heeft, 20 procent een TSO- en 31 procent een KSO-vooropleiding. Over een langere periode gezien neemt het aantal studenten dat zich inschrijft vanuit een ASO-opleiding af, varieert het aandeel TSO-studenten en neemt het aantal KSO-studenten toe.

Studenten met een ASO-vooropleiding hebben een grotere kans om de studie succesvol af te ronden door het belang van de theoretische opleidingsonderdelen. KSO-studenten hebben hier meer moeite mee, maar verklaarden in de gesprekken met de commissie wel dat de praktijkonderdelen voor hen in het begin van de studie in feite herhaling zijn. Het werkveld is bekend met deze problematiek en vraagt zich af of de opleiding deze studenten in plaats van deze praktijklessen bijles theorie zou kunnen geven. Ook de commissie vraagt zich af of een differentiëring in het programma mogelijk is op basis van de instroomkenmerken.

De opleiding tracht al problemen die onder meer samenhangen met de vooropleiding, snel te detecteren en te remediëren via het individuele contact met de docenten en via de studiebegeleiding (zie facet 4.2).

Wat de geografische spreiding van de instroom betreft, blijken de meeste studenten uit de provincie Limburg te komen (61 procent). Telkens zo'n 15 procent komt uit de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant, telkens minder dan 4 procent komt uit de overige Vlaamse provincies en Nederlands-Limburg. Het aantal vrouwelijke studenten dat instroomt in de opleiding is zo'n 25 procent. De laatste jaren daalt de instroom van vrouwelijke studenten.

De opleiding is decretaal verplicht een artistieke toelatingsproef te organiseren. De toelatingsproef wordt tweemaal per jaar georganiseerd en bestaat uit verschillende onderdelen, die op één dag afgelegd worden. Het departement hecht veel belang aan de toelatingsproef, omdat het het eerste contactmoment is tussen de student en de opleiding.

De toelatingsproef van Productdesign peilt naar de capaciteiten op academisch en artistiek gebied, naar algemene en vakgebonden kennis, naar interesse en naar motivatie.

De studenten krijgen een aantal opdrachten vooraf toegezonden. De toelatingsproef zelf start met de afname van de G-test, een intelligentietest. Deze peilt naar het verbale en wiskundige/ruimtelijke inzicht. Het tweede deel van de proef verloopt mondeling. Vooraf vult de kandidaat-student een vragenlijst in en een woordenlijst met algemene, culturele en vakgebonden kennis. Deze worden samen met de thuisopdrachten besproken in een gesprek met de opleiding, waarbij gelet wordt op aanleg voor creativiteit en al verworven vaardigheden. De kandidaat-student krijgt ook de kans om een portfolio te tonen. De toelatingsproef wordt afgesloten met een gesprek over de motivatie, voor de opleiding het belangrijkste deel van de proef.

De kandidaten die slecht scoren op de G-test worden hierop attent gemaakt. De test blijkt immers hoog te correleren met de kans op al dan niet slagen in de opleiding. Kandidaten met in het algemeen zeer slechte resultaten worden niet toegelaten.

Op dit moment worden tijdens de toelatingsproef jaarlijks slechts enkele studenten niet toegelaten tot de opleiding. De opleiding neemt zich voor om in de toekomst strenger te selecteren, hoewel dit moeilijk is door de lage instroom. Ook het werkveld pleit voor een strengere selectie. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding. De opleiding zou selectiever moeten zijn op basis van de kwaliteiten en motivatie van de kandidaten. De directie meent dat de opleiding nog een groot groeipotentieel heeft, temeer omwille van het groeiende belang van creativiteit in de economie.

Verschillende studenten beslissen jaarlijks om te stoppen na de bacheloropleiding, bijvoorbeeld omdat ze een negatief advies van de opleiding krijgen, dat eventueel aangevuld wordt met een advies tot heroriëntering. Toch beslissen ook sommige studenten met een negatief advies om aan de masteropleiding te beginnen. De commissie vindt het positief dat de studenten na de bachelor geadviseerd worden over de doorstroming naar de master.

De afgestudeerde bachelor kan volgens de opleiding al aan de slag met de professioneel gerichte competenties die hij/zij bezit, maar is nog niet in staat om een kritisch onderbouwde visie op te zetten. Daarin ligt het belang van de masteropleiding.

Het lage aantal studenten in de masteropleiding heeft verder ook te maken met het feit dat studenten hun master in een andere opleiding voortzetten.

De procedures rond EVC en EVK zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement van de hogeschool. Beide procedures zijn departementaal aangevuld. De studiebegeleiders en vakdocenten formuleren een advies voor de aangevraagde vrijstelling voor opleidingsonderdelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie ondersteunt de door de opleiding voorgenomen bezinning op de toelatingsproef.

De commissie vraagt de opleiding om te onderzoeken of differentiëring in het programma mogelijk is op basis van de instroomkenmerken.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	goed
facet 2.8, masterproef:	voldoende
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt het positief dat er in de opleiding Productdesign een frisse instroom van professioneel en academisch sterke medewerkers is. Er is een grote diversiteit aan competenties beschikbaar binnen het personeelskorps, dat een actieve en positieve houding aanneemt. Het personeel heeft een grote loyaliteit en betrokkenheid bij de opleiding.

Het personeelsbeleid wordt in eerste instantie vormgegeven op het niveau van de hogeschool, waar een directeur Personeel verantwoordelijk is voor de personeelszaken. De omkadering van departementen en opleidingen wordt aan de hand van criteria vastgelegd door het directiecomité van de hogeschool.

Op het niveau van het departement is de departementale stuurgroep Beleid betrokken bij de implementatie van het personeelsbeleid. Het departementshoofd is verantwoordelijk voor de concrete invulling van de opdracht van de personeelsleden. Zij stelt ook een verdeling van de omkadering over de opleidingen voor, rekening houdend met de onderwijsprogramma's, de onderzoeksopdrachten, en de organisatorische en coördinerende taken. Deze verdeling wordt voorgelegd aan de stuurgroep. De verdeling vraagt in bepaalde gevallen, wegens de historische situatie van het personeelsbestand, om een solidariteitsbijsturing.

De taakbelastingfiche wordt met het departementshoofd vastgelegd aan het begin van het academiejaar. Naast de onderwijstaken worden eventueel onderzoeksgebonden, administratieve, organiserende, coördinerende en representatietaken opgenomen, en wordt rekening gehouden met de artistieke nevenactiviteiten door een dubbel aantal uren vrijstelling voor deskundigheidsontwikkeling. De docenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dat hun taakbelasting normaal is. Ze bepalen zelf hoeveel tijd ze, naast het doceren, steken in een eventuele eigen praktijk en kunnen in functie hiervan redelijk flexibel bepaalde lessen verplaatsen. Wel is er een aantal opmerkingen over de zwaardere administratieve last die er de laatste jaren is bijgekomen.

De voorwaarden en procedures rond aanstelling, benoeming en bevordering van personeelsleden zijn vastgelegd door het hogeschoolonderhandelingscomité. Benoemingen worden door een benoemingsadviescommissie geadviseerd aan de raad van bestuur van de hogeschool. Omwille van budgettaire beperkingen hebben slechts enkele leidinggevenden in het departement een bevordering gekregen. De hogeschool voerde in 2008 wel een systeem in van mandaatvergoedingen. In de toekomst zal dit ook toegepast worden voor de opleiding Productdesign.

De vacatures voor nieuwe aanwervingen worden opgemaakt door het departementshoofd en een domeinspecialist of opleidingscoördinator, en gaan uit van de competenties waaraan er nood is. Bij nieuwe aanwervingen in de opleiding Productdesign zal volgens de directie gezocht worden naar docenten die praktijkervaring in de opleiding brengen en naar docenten met een onderzoeksprofiel, aangevuld met didactische ervaring. Hiervoor is veel ruimte in de opleiding, aangezien een groot deel van de docenten de volgende jaren met pensioen gaat. Voor theoretische disciplines worden bij voorkeur doctores of doctorandi aangenomen. Voor

de praktijkonderdelen zijn nu ook de eerste doctorandi aangeworven. Voor specifieke en specialistische expertise wordt een beroep gedaan op gastdocenten.

De opleiding is in het academiejaar 2010-2011 gestart met de coaching van nieuwe docenten. De rol van coach wordt opgenomen door de kwaliteitszorgcoördinator van het departement. Deze begeleiding is niet inhoudelijk maar onderwijskundig. De docent wordt hierbij ondersteund bij het evalueren van en reflecteren op de uitvoering van zijn/haar onderwijs, en de ontwikkeling als docent. Hiervoor wordt de docent ook geobserveerd tijdens de lessen.

In het zelfevaluatie rapport formuleerde de opleiding het invoeren van functioneringsgesprekken als verbeteringspunt. Het nieuwe departementshoofd is hier ondertussen mee gestart en voert nu evaluatiegesprekken met alle medewerkers op basis van de taakfiche. De resultaten van de SWOP-bevraging bij de studenten (zie facet 5.1) maken deel uit van deze evaluatiegesprekken. SWOP (Systeem voor Waardering en Ontwikkeling Personeel) werd in de hele hogeschool ingevoerd als systeem voor personeelsevaluatie en -ontwikkeling, en gaat in op rechtspositionele, professionele en ontwikkelingsdoelstellingen.

De opleiding heeft geen specifiek navormingsplan voor docenten. Pedagogische navorming wordt aangeboden door de hogeschool en de associatie. Vakspecifieke bijscholing gebeurt op eigen initiatief, maar wordt financieel en organisatorisch gefaciliteerd. In het kader van het ontwikkelen van ICT-competenties biedt het departement jaarlijks sessies aan. De docenten krijgen navorming aangeboden voor de ontwikkeling van onderzoekscompetenties door de associatie. Ook kunnen de docenten deelnemen aan de jaarlijkse 'Dag voor het Onderzoek' die de associatie organiseert, vindt overleg plaats tussen onderzoekers in de onderzoeksgroepen en is ruimte voorzien voor deelname aan congressen, studiedagen, lezingen en seminaries. Voor de opleidingscoördinatoren van de hogeschool zijn er specifieke navormingssessies rond management, kwaliteitszorg en internationalisering. Deze sessies organiseert de hogeschool intern. Binnen de algemene theorie worden korte workshops georganiseerd, onder meer rond examineringsvormen. In de vergaderingen van algemene theorie wordt ook kennis doorgegeven rond bepaalde thema's.

De commissie stelt vast dat er een ruim budget voor navorming is. Het is volgens de commissie wel noodzakelijk om een concreet navormingsplan op te stellen dat gericht is op de toekomstige noden en dat bij de opleidingsvisie past.

In verband met welzijn en veiligheid waakt het Comité voor preventie en bescherming op het werk over het fysieke en psychische welzijn van de personeelsleden, en zijn er drie vertrouwenspersonen bij wie medewerkers terecht kunnen bij grensoverschrijdend gedrag. De hogeschool voert ook een gelijkkansenbeleid. Ze wil de grote uitstroom van personeelsleden in de komende jaren aanwenden om een grotere diversiteit te realiseren.

De personeelsleden zijn via verschillende geledingen betrokken bij de kwaliteitszorg van de opleiding (zie facet 5.3). De interne en externe communicatie moet volgens de commissie verbeterd worden, niet alleen om nieuwe gastsprekers aan te trekken, maar ook om docenten op de hoogte te stellen van informatie die zijn/haar vak overstijgt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om een concreet navormingsplan op te stellen, gericht op de toekomstige noden en passend bij de opleidingsvisie.

De commissie beveelt aan om de interne en externe communicatie te verbeteren, zodat gastsprekers aangetrokken kunnen worden en docenten op de hoogte gebracht van informatie die het eigen vak overstijgt.

Facet 3.2 Eisen professionele en academische gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten);
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de professionele gerichtheid van de docenten groot is. Uit de cijfers uit het zelfevaluatie rapport (academiejaar 2009-2010) blijkt dat in de opleiding 6 van de 29 onderwijzende personeelsleden van Productdesign een eigen beroepspraktijk hebben of er tot voor kort één hadden. Recent werden nieuwe personeelsleden aangetrokken met een eigen beroepspraktijk. Deze inbreng van ervaring wordt door de verschillende actoren als zeer positief ervaren, net als de inbreng van gastprofessoren uit het werkveld. Onder de theorieleraars is er ook een aantal docenten dat actief is in de artistieke en culturele sector.

Op dit moment wordt de academische gerichtheid volgens de commissie nog door te weinig docenten gedragen. In de huidige samenstelling heeft de onderwijsstaf onvoldoende capaciteit om de academische leerdoelen zoals geformuleerd in het zelfevaluatie rapport adequaat te implementeren in het onderwijs. Het gevolg is dat vooralsnog de behaalde resultaten onvoldoende aansluiten op de doelstellingen ten aanzien van de beoogde onderzoekscompetenties. Om dit te verbeteren, moet de opleiding aandacht hebben voor het rekruteren van academisch gevormde docenten met onderzoekservaring in een relevant onderzoeksdomein, in coherentie met de vier onderzoeksgroepen.

De wil om de onderzoeksgerichtheid te vergroten, is niet even groot bij alle docenten. De directie merkt op dat onderzoekscompetenties vooral bij nieuwe aanwervingen een rol spelen. Binnen de groep van oudere docenten, waarin niet iedereen even enthousiast is over de academisering van de opleiding, wil zij geen verplichting invoeren om onderzoeksprojecten op te starten. De directie gelooft dan ook dat het academische gehalte van de opleiding geleidelijk verhoogd kan worden door de vervanging van docenten die met pensioen gaan door nieuwe krachten.

De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat ze pas recent begonnen is met het aantrekken van onderzoekers en dat dit mogelijk te laat was. Dit komt doordat er pas bij nieuwe aanwervingen naar onderzoekscapaciteiten werd gekeken en veel minder naar mogelijkheden voor het aanwezige personeel. De interesse is volgens de opleiding, net als de structuur, heel 'vers'. De opleiding meent ook dat in de eerste plaats geïnvesteerd is in het aantrekken van docenten met praktijkervaring; het aantrekken van docenten met onderzoekscapaciteiten is volgens haar de volgende stap.

De opleiding geeft twee verdere redenen voor de late aandacht voor het aanwerven van onderzoekers.

Ten eerste bestaat de mogelijkheid voor artistieke docenten om te doctoreren nog maar recent en is er aan de universiteit, die de doctoraten begeleidt, geen pendant in de kunstbeoefening. Ook de vraag naar de eigenheid van artistiek onderzoek is volgens de opleiding niet eenvoudig te beantwoorden. Ten tweede zijn de academiseringsmiddelen onvoldoende om tijdig een goede onderzoeksomgeving uit te bouwen met de nodige expertise en resultaten op academisch niveau (zie ook facet 1.1).

De opleiding heeft wel een aantal doelstellingen die zij tegen 2013 wenst te realiseren, geformuleerd in het zelfevaluatie-rapport.

- gedoctoreerden, doctorandi en actieve kunstenaars met een hoogstaande artistieke/beroepspraktijk en onderzoeksgerichte activiteiten worden aangesteld;
- personeelsleden worden vrijgesteld voor het opzetten en uitvoeren van onderzoeksprojecten, en gestimuleerd om te affiliëren met universitaire onderzoeksgroepen;
- personeelsleden worden ondersteund om navorming te volgen en (internationale) onderzoekservaring op te doen door deelname aan internationale congressen en symposia, en door hen te stimuleren om hier zelf bijdragen voor te leveren;
- één derde van de personeelsleden als actieve onderzoekers.

In het kader van de associatie wordt ook gewerkt aan een systeem voor het valoriseren van onderzoeksoutput.

Binnen de vergadering van de onderzoeksgroep en in samenspraak met de onderzoekskoördinator wordt gekeken welke onderzoeksvoorstellen geïnitieerd kunnen worden. Doctorandi krijgen een vrijstelling van 30 tot 50 procent van de taakbelasting om aan het doctoraat te werken.

Op het moment van het visitatiebezoek was een vijftal doctoraatsonderzoekers actief in de opleiding, van wie enkele ook in de andere opleidingen van het departement. Onder deze onderzoekers bevindt zich een recent afgestudeerde uit de opleiding Productdesign. Onder de afgestudeerden en de masterstudenten die met de commissie spraken, is er interesse om aan een doctoraatsonderzoek te beginnen. Naast de doctoraatsonderzoeken vinden nog enkele kleinere onderzoeksprojecten plaats waarbij docenten betrokken zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt de opleiding aan om academisch gevormde docenten met onderzoekservaring te rekruteren.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het departement beschikt over een personeelskorps van 73,47 VTE waarvan 50,42 VTE onderwijzend personeel, 8,31 VTE administratief en technisch personeel, 9,05 VTE onderzoekers en 5,69 VTE projectmedewerkers met externe financiering. Een aantal theoriëdocenten en administratieve personeelsleden is actief voor het hele departement.

De opleiding Productdesign beschikt over 8,7 VTE verdeeld over 29 OP voor de uitvoering van het onderwijsprogramma, en over een halftijdse magazijnbeheerder en atelierbegeleider (ATP). De opleiding had in 2010 een student-docentratio van 6,55. De commissie stelt vast dat de student-docentratio laag is, waardoor een grote begeleiding en interactie mogelijk zijn.

Van het totale OP in de opleiding is 31 procent artistiek docent en heeft 18 procent een onderzoekstaak. Er zijn 31 procent vrouwen, 69 procent deeltijdsen, 48 procent tijdelijken en 24 procent gastprofessoren actief in de

opleiding. Het aantal vrouwelijke docenten komt overeen met het departementale percentage. Enkel bij het ATP is meer dan de helft vrouw. Onder de 31 procent voltijdse OP zijn er ook medewerkers die niet uitsluitend in de opleiding actief zijn. Ook dit percentage komt overeen met het departementale gemiddelde. 52 procent vastbenoemd OP is hoger dan het departementale gemiddelde. Dit heeft te maken met de leeftijdsstructuur in de opleiding, waarbij een groot aantal docenten gesitueerd is in de leeftijdscategorie 50-59 jaar. De uitstroom die hierdoor zal volgen, biedt de opleiding heel wat mogelijkheden tot nieuwe aanwervingen met een professionele en/of onderzoeksachtergrond.

De commissie stelde tijdens het visitatiebezoek vast dat de werklast hoog ligt bij de administratieve krachten van het departement. De studentenadministratie bijvoorbeeld beschikt over 1,8 VTE en staat ook in voor het onthaal op het departement. De werklast ligt voornamelijk hoog op een aantal piekmomenten. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding en het departement de administratieve capaciteit zouden verhogen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om de administratieve capaciteit te verhogen.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen academische gerichtheid:	onvoldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie beoordeelt onderwerp 3 als voldoende, omdat de kwaliteit en kwantiteit van het personeel voldoende zijn, net als de professionele gerichtheid. De academische kwaliteit is volgens de commissie onvoldoende, maar de opleiding heeft dankzij de verwachte uitstroom van het personeel voldoende mogelijkheden om in de nabije toekomst de aanbeveling van de commissie (rekruteren van personeel met onderzoekservaring) te realiseren en zo de onvoldoende academische kwaliteit weg te werken. De eerste tekenen van deze verbetering zijn ook al zichtbaar. Vijf van de 29 personeelsleden voeren nu wetenschappelijk onderzoek uit en betrekken studenten daarin. De commissie wil er wel voor pleiten dat de opleiding deze ontwikkeling naar een grotere academische gerichtheid daadkrachtig doorzet. Bovendien is het belangrijk om voldoende carrièremogelijkheden te bieden aan de huidige doctoraatsstudenten, zodat de opleiding de investering in deze mensen kan terugverdienen in de vorm van academische competenties in de opleiding.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In september 2009 betrok de Media & Designacademie een nieuwe campus op de locatie C-mine in Genk. Op deze locatie van de vroegere mijn van Winterslag zijn vier kernfuncties aanwezig: educatie, cultuur, recreatieve economie en recreatie.

Het nieuwe gebouw werd ontworpen, rekening houdend met de eisen en wensen van de verschillende opleidingen. Er werd gestreefd naar een transparant en functioneel gebouw met centraal een open studielandschap, dat het contact en de interactie tussen de studenten van de verschillende opleidingen moet stimuleren. Het open concept spreekt volgens de opleiding ook de buitenwereld aan en laat ook toe meer extern gerichte activiteiten te organiseren, zoals lezingen, workshops, studiedagen...

De commissie is positief over de nieuwbouw, en de functionele en representatieve locatie waarin de opleiding is gehuisvest.

Ook de docenten zijn erg positief over het nieuwe gebouw en de mogelijkheid die het biedt naar externe profilering. De nadelen zijn volgens de docenten dat er geen ruimte is om tentoon te stellen en dat de open structuur – die heel wat positieve gevolgen heeft, bijvoorbeeld rond samenwerking – ook wel lawaaihinder met zich meebrengt. Ook de commissie stelt vast dat activiteiten die concentratie vereisen, door de openheid van de omgeving gestoord kunnen worden. Ze beveelt aan hier een oplossing voor te zoeken.

In het centrale studielandschap heeft iedere afstudeerrichting van het departement een eigen werkplek. Het studielandschap wordt behalve voor zelfstudie ook gebruikt voor het begeleiden van projecten en oefeningen. De opleiding kan daarnaast gebruikmaken van een aantal klassieke leslokalen en van twee auditoria met hedendaagse uitrusting.

De computerfaciliteiten van de opleiding zijn verdeeld over een lokaal met 16 pc's en een lokaal met 22 Apple-computers. Computers voor zelfstudie bevinden zich in de mediatheek. De softwarepakketten van de opleiding zijn draadloos en via ethernet beschikbaar over de hele campus. De studenten wordt aangeraden om vanaf de tweede bachelor over een eigen laptop te beschikken.

In het kader van recente programmawijzigingen kocht de opleiding negen Wacoschermen aan, computerschermen waarop direct getekend kan worden. In de toekomst zal het aantal verdubbeld worden en wordt ook geïnvesteerd in een spuitcabine.

De opleiding Productdesign beschikt over een eigen atelierruimte met een aantal bewerkingsmachines, waarbij de nadruk ligt op de bewerking van hout en metaal. Daarnaast is een aantal machines voorzien voor kunststoffen. Het atelier is voorzien van een ontploffingsvrije afzuiging. De atelierbegeleider van de opleiding is steeds aanwezig bij het gebruik van de machines. Hij leert de studenten de machines te bedienen en heeft daarbij veel aandacht voor de veiligheidsvoorschriften.

Naast het atelier bevindt zich een magazijn, waar de studenten bij de atelierverschuldigde gereedschappen en handmachines kunnen uitleenen. Hij zorgt ook voor de verdeling van basismaterialen en halffabricaten die de studenten aan een voordelige prijs kunnen aankopen.

De werkplaatsen van de opleiding zijn volgens de commissie professioneel georganiseerd. Er is volgens de commissie wel continu aandacht nodig voor moderne apparatuur, zoals 3D-printing, eventueel in samenwerking met andere locaties.

De opleiding heeft beslist om niet in 3D-printing te investeren. In de nabije toekomst zal wel een FabLab opgericht worden op de C-mine. Het FabLab is een kleinschalige werkplaats met een aanbod van computergestuurde gereedschappen, zoals een 3D-printer en een 3D-scanner. Door de samenwerking met de opleiding zal het voor de studenten mogelijk worden om een product te maken als prototype of in een kleine serie.

De mediatheek van het departement beschikt over een collectie boeken, gespecialiseerde tijdschriften en cd's, dvd's en videofilms. In totaal bevat de collectie 5600 items. De docenten kunnen suggesties doen voor de aankoop van boeken en andere dragers. In de mediatheek is er een studieplek met computers waarop de digitale catalogus geraadpleegd kan worden, en met print- en kopieerfaciliteiten. Daarnaast is er een leesruimte. Deze *social space* van de mediatheek is volgens de commissie een sterk punt. Volgens de administratie is de openheid van de bibliotheek iets te groot. Er is geen toezicht meer na een bepaald uur, en daardoor kunnen weleens boeken verdwijnen.

Stuvor (Studentenvoorzieningen) voorziet op de campus een klein aanbod aan voeding, en sportactiviteiten op andere campussen van de hogeschool. Daarnaast kunnen de studenten een financiële tussenkomst krijgen in openbaar vervoer en onderwijsgebonden culturele activiteiten.

Voor de docenten is op de campus een personeelskamer voorzien, waar teamvergaderingen kunnen plaatsvinden, en een algemene docentenkamer, die dienstdoet als werk- en ontmoetingsruimte. Voor de onderzoekers is een werkruimte voorzien. De personeelsleden krijgen een laptop ter beschikking van de hogeschool.

Het departement beschikt over drie budgetten:

- een investeringsbudget voor de aankoop van duurzame goederen;
- een werkingsbudget;
- een omkaderingsbudget.

Het investeringsbudget wordt na een voorafname voor algemene uitrusting door het departement besteed aan de specifieke noden van de afstudeerrichtingen. De ICT-faciliteiten worden door de diensten van de hogeschool geïnstalleerd en onderhouden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt een oplossing te zoeken om concentratie beter mogelijk te maken in de open werkomgeving.

De commissie vraagt om continue aandacht voor moderne apparatuur, zoals 3D-printing.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is positief over de studentenbegeleiding. Er zijn duidelijke aanspreekpunten in de studiebegeleiding, die de studenten kunnen doorverwijzen. Zoals al is aangegeven in facet 2.6, is de informatievoorziening naar de studenten volgens de commissie te beperkt. De opleiding heeft een communicatieplan nodig.

Informatie aan abiturienten gebeurt via SID-inbeurzen, infodagen en een opendeurweekend. Tijdens de infodagen kunnen kandidaat-studenten praten met studenten en docenten, en hebben ze de mogelijkheid om de studiegids en cursussen te bekijken. De hogeschool stelt zich ook voor op secundaire scholen, en alle laatstejaars van het secundair onderwijs in Limburg ontvangen een informatiebrochure van de hogeschool. De informatie over de opleiding kan ook bekeken worden op de websites van de hogeschool en de *MAD-faculty*.

Het academiejaar start voor de eerstejaarsstudenten met een introductiedag, waar de nadruk ligt op de kennismaking met de klasverantwoordelijke docent en tussen de studenten onderling. De docent is ook het eerste aanspreekpunt voor de studenten. Ieder opleidingsjaar heeft een eigen verantwoordelijke docent. Zij begeleiden de studenten doorheen hun traject, bespreken de evaluaties en geven feedback.

Eerstejaarsstudenten hebben de mogelijkheid om een LASSI-vragenlijst in te vullen, die leer- en studieproblemen detecteert. Weinig studenten vullen LASSI in. Bovendien staat de departementale studiebegeleider/zorgcoach niet achter dit meetinstrument, aangezien de resultaten soms een verkeerd beeld geven. Vanaf het huidige academiejaar maakt de hogeschool gebruik van een nieuwe test, de LEMO-test (leerstijl- en motivatietest).

De visie van de opleiding op de studiebegeleiding bepaalt dat de docent de studiebegeleider is voor het eigen opleidingsonderdeel, en aldus fungeert als eerste aanspreekpunt voor studiegebonden vragen.

De zorgcoach is het aanspreekpunt voor studenten met psychosociale problemen. Zij treedt daarnaast op bij leerproblemen en als studietrajectbegeleider. Studenten kunnen doorverwezen worden naar de sociale dienst van de hogeschool Stuvor, die naast psychosociale en studiebegeleiding ook juridisch-financiële begeleiding aanbiedt. De verantwoordelijke van Stuvor voor het departement is twee dagen per week op de campus aanwezig. Op het gebied van studiebegeleiding biedt Stuvor, naast persoonlijke begeleiding, groepstrainingen aan rond faalangst, uitstelgedrag, sociale vaardigheden... Ook de departementale studiebegeleider geeft individuele begeleiding in leermethoden. Ze geeft ook algemene sessies rond studiemethodes tijdens de middaguren, waar voornamelijk eerstejaars naartoe komen.

Sinds het academiejaar 2011-2012 krijgt de verantwoordelijke van Stuvor heel wat studenten van Productdesign te zien. Vaak gaat het hierbij om hogerejaars die sturing nodig hebben bij de masterproef (zie ook facet 2.8). De verantwoordelijke krijgt minder studenten te zien dan de departementale begeleider, aangezien de studenten door haar doorverwezen worden, maar begeleidt ze wel langer. Heel wat studenten komen ook naar de departementale begeleider. Sommigen doen dit eenmalig om een aangepast studietraject op te stellen. Veel studenten vragen ook aangepaste faciliteiten voor functiebeperkingen, zoals het langer kunnen werken aan schriftelijke examens.

De departementale studiebegeleider zit in de overkoepelende werkgroep Studiebegeleiding. Hierin worden verschillende thema's behandeld. Recent werd een nieuw dyslexiebeleid opgesteld met meer strikte regels.

De bibliothecaris van het departement staat als neutraal persoon ook in als ombuds. Zij bemiddelt tussen studenten en docenten bij problemen met examenresultaten. Zij moedigt de studenten ook aan om steeds de resultaten in te kijken tijdens het feedbackmoment, aangezien dit ook als leerproces belangrijk is. De ombuds kreeg een aantal jaren geleden zware klachten uit de opleiding, die behandeld zijn door de Raad voor Examenbetwistingen en de rechtbank. Deze ervaring heeft de docenten alerter gemaakt en meer aandacht aan de evaluaties doen besteden. Hierdoor zijn er de laatste jaren geen zware klachten meer geweest.

De studenten zijn positief over de begeleiding bij Erasmusuitwisselingen. Een uitwisseling is enkel mogelijk tijdens het tweede semester van het eerste masterjaar. Doordat de stage ongeveer de helft van het eerste semester inneemt en een beperkt aantal studiepunten heeft, moeten de uitwisselingsstudenten wel een relatief zwaar programma opnemen in het buitenland om aan voldoende studiepunten voor het eerste masterjaar te komen. Niet alle studenten bleken in het verleden op de hoogte van de mogelijkheid tot uitwisselingen, maar er wordt wel informatie voorzien door de opleiding voor geïnteresseerden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan een communicatieplan op te stellen.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	goed
facet 4.2, studiebegeleiding:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In 2007 ontwikkelde de hogeschool een beleidsvisie kwaliteitszorg. Daarbij waren drie uitgangspunten geformuleerd:

- de ontwikkeling van kwaliteitscultuur als voorwaarde en als voedingsbron;
- het streven naar integrale kwaliteitszorg;
- de inbedding van de kwaliteitszorg van de hogeschool in die van de associatie.

De visie rond kwaliteitszorg bevat een aantal elementen die operationeel gemaakt werden, zoals het opzetten van een transparante structuur met een duidelijk organisatieschema, het inbedden van beleidsplanning volgens een PDCA-cyclus, het gebruiken van een kwaliteitshandboek, en het systematisch verzamelen en analyseren van meetgegevens.

De kwaliteitszorg werd in de hogeschool ingebed via een matrixstructuur. Centraal staan de departementale ankers en de KHLim-stuurgroep Kwaliteitszorg, waar zij lid van zijn. De ankers hebben een drieledige functie: informatie uitwisselen, advies verlenen, en fungeren als klankbord en kweekvijver voor initiatieven. De stuurgroep staat onder leiding van een stafmedewerker. Deze ondersteunt ook de opleidingen en departementen bij de implementatie van kwaliteitszorg, en stelt hiervoor instrumenten ter beschikking. Hij kan centraal enquêtes verwerken en vorming bieden.

De hogeschool opteert ervoor om te werken met het EFQM/Prose-model als referentiekwaliteitszorgsysteem. Op basis hiervan werd een intranet ontwikkeld met een geïntegreerd kwaliteitssysteem, dat gekoppeld is aan de structuur van een zelfevaluatie-rapport. Het intranet omvat ook een kwaliteitshandboek met kwaliteitspagina's per Prose-aspect en een inventaris van de procedures.

De departementale kwaliteitszorgcoördinator staat in voor de ondersteuning bij de interne en externe kwaliteitszorg, en voor onderwijsdeskundige ondersteuning, en fungeert als anker binnen de stuurgroep Kwaliteitszorg. Op departementaal niveau worden jaarlijks een kwaliteitsplan, dat de kwaliteitsdoelstellingen weergeeft, en prioritaire actieplannen opgesteld. Voor de verbetering en vernieuwing van het onderwijs werd een meerjarenplan onderwijsontwikkeling opgesteld, dat loopt van 2008-2013. Iedere opleiding dient per jaar prioritaire actieplannen uit te werken, zodat de doelstellingen in 2013 bereikt zijn.

De commissie vindt het positief dat de opleiding een jaaractieplan heeft. Ze stelt wel vast dat de opleiding geen duidelijk toetsbare streefdoelen heeft, en beveelt de opleiding aan deze te formuleren.

De opleiding heeft verschillende bevragingen ter beschikking om de kwaliteit van de opleiding te meten. De frequentie van bevragingen zou volgens de commissie opgevoerd moeten worden, onder andere bij de alumni en voor de opleidingsonderdelen.

De opleiding participeert aan:

- SWOP-bevraging;
- tevredenheid nieuwe studenten;
- bevraging van alumni;
- bevraging van kandidaat studenten tijdens de infodagen;
- bevraging vroegtijdige uitstromers en afhakers;
- bevraging mediatheek.

Via een SWOP-bevraging wordt gepeild naar de mening van de studenten over de docent in een bepaald opleidingsonderdeel. Hierbij gaat aandacht naar doelstellingen, leerinhouden, werkvormen, leermiddelen, evaluatie, begeleiden en werk- en leerklimaat. Omdat het vaak om te kleine groepen gaat voor een statistische analyse, wordt voor de interpretatie van de resultaten van de SWOP-bevragingen met focusgroepen gewerkt. Het doel van deze bevragingen is om ieder opleidingsonderdeel en de verantwoordelijke docent elke vijf jaar te beoordelen, zodat de volledige opleiding telkens over vijf jaar doorgelicht wordt. Nieuwe docenten worden beoordeeld na hun eerste jaar. De beoordeling gebeurt schriftelijk in de les aan de hand van een standaardformulier. De resultaten van de SWOP-bevraging en de gesprekken worden aan de betrokken docent en het departementshoofd bezorgd. Het departementshoofd bespreekt de resultaten tijdens het evaluatiegesprek met de docent, en kan beslissen om actiepunten te formuleren en een nieuwe evaluatie van het opleidingsonderdeel te laten plaatsvinden. De studenten pleitten er in de gesprekken met de commissie voor om de docenten regelmatig te kunnen evalueren.

Sinds 1999 worden de eerstejaars ieder jaar op hogeschoolniveau bevraagd over hun tevredenheid ten aanzien van diverse aspecten van de opleiding als informatie en onthaal, docentenbegeleiding, evaluaties en de mediatheek. Uit de resultaten van het academiejaar 2009-2010 blijkt dat de tevredenheidsindicator 62 procent bedraagt bij de nieuwe studenten Productdesign. Voor het departement is dit 72 procent. De commissie stelt vast dat voor academiejaar 2010-2011 de algemene tevredenheid bij Productdesign 76% bedraagt en dat de opleiding binnen de hogeschool de grootste stijger is wat betreft tevredenheid. De ingezette verbetertrajecten manifesteren zich in de tevredenheidscore over de opleiding. De resultaten van deze enquêtes komen overeen met de bevindingen van de commissie tijdens het visitatiebezoek.

Door de kleine studentengroepen en kleine respons kunnen methodologisch gezien vraagtekens geplaatst worden bij de betrouwbaarheid van de bevindingen. Daarom dat er zo veel mogelijk naar gestreefd wordt om kwantitatieve bevragingen aan te vullen met kwalitatieve, zoals focusgroepen.

De resultaten en actiepunten die uit deze gesprekken naar voren komen, worden via de volgende focusgesprekken teruggekoppeld aan de deelnemende studenten.

De bevraging van de alumni gebeurt in de hogeschool doorgaans om de drie tot vijf jaar. Omdat Productdesign een klein aantal afgestudeerden heeft, vindt de alumnibevraging plaats om de vijf jaar. De laatste keer was dit in 2009, aangevuld met een gespreksavond in 2010. De resultaten van de bevraging worden aan het opleidingshoofd bezorgd en intern besproken. Uit de resultaten blijkt onder meer dat 95 procent van de afgestudeerden vindt dat de meerderheid van het onderwijzende personeel over het algemeen een goed contact had met de studenten. Volgens 70 procent waren de docenten na de lessen gemakkelijk bereikbaar. Zestig procent van de afgestudeerden was ontevreden over de begeleiding bij de projecten. Dit blijkt vooral te slaan op het probleem van zelfstandigheid tijdens de masterproef (zie facet 2.8).

De maandelijkse overlegvergadering met alle docenten van Productdesign is voor de opleiding de kern van het interne kwaliteitsbeleid. Op deze vergadering komen kwaliteits-, organisatorische, onderwijs- en docentenitems aan bod.

Binnen de opleiding zijn ook informele vormen van kwaliteitszorg een belangrijk instrument voor kwaliteitsverbetering. De opleiding onderscheidt verschillende vormen van informele kwaliteitszorg.

De eerste is de dialoog tussen docenten. Behalve in de docentenvergadering vindt deze plaats tijdens dagelijks overleg, tijdens evaluatieperiodes en tijdens de evaluatievergadering aan het einde van het academiejaar, waarbij actiepunten en een *to-do list* worden geformuleerd om verbeteringspunten te realiseren.

Daarnaast is er nauw contact tussen de docenten en de studenten tijdens de dagelijkse lessen en de evaluatieperiodes. De commissie stelt positief vast dat de informele kwaliteitszorg hoog is door het nauwe contact tussen studenten en docenten.

Tot slot is er de informele dialoog tussen opleiding en externen, onder meer in overleg met de gastdocenten, tijdens projecten met externe opdrachtgevers, en tijdens de jurering en de stage.

In de toekomst zal de kwaliteitszorg meer geïntegreerd plaatsvinden met de Provinciale Hogeschool Limburg in de *MAD-faculty*. De eerste stappen hiertoe werden gezet met het opstellen van het 'Kwaliteitsplan Onderwijs MAD-faculty', 2011-2012. Hierin werden echter nog geen punten specifiek voor Productdesign opgenomen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt de opleiding aan duidelijke streefdoelen te formuleren.

De commissie vraagt de opleiding de frequentie van bevragingen inzake de evaluatie van de opleiding te verhogen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De prioritaire actieplannen die door de opleiding geformuleerd worden, bevatten een verbeteringstraject en specificeren welk verbeteringsdoel wordt nagestreefd. Het actieplan wordt uitgevoerd door een persoon die instaat voor de algemene coördinatie, de opvolging van de streefdata en de rapportering over de voortgang. De verwachte tijdsinvestering voor de betrokkenen en de benodigde financiële en materiële middelen zijn erin opgenomen. De terugkoppeling van de resultaten van de bevragingen en de verbeteringsacties moet volgens de commissie structureel aangebracht worden.

Recent realiseerde de opleiding heel wat verbeteringspunten.

Het programma werd hertekend in functie van de academisering. De begeleiding en beoordeling van de masterproef werden geoptimaliseerd. Daarnaast werden nieuwe softwarepakketten ingevoerd en werden opleidingsonderdelen als visualiseren aangepast. Deze laatste twee verbeteringspunten kwamen naar voren uit de bevragingen bij studenten en contacten met het werkveld.

De opleiding werkte een competentieroutekaart uit aan de hand van vijf kerncompetenties, en koppelde de competenties aan de ECTS-fiches. Zo is het voor de studenten duidelijk wat van hen verwacht wordt.

Om meer aandacht te hebben voor de feedback naar studenten kunnen de studenten de examens bespreken. In de toekomst zal een duidelijk evaluatieformulier ingevoerd worden met de verschillende stappen en criteria van de evaluatie.

Om de multidisciplinariteit te versterken, werd binnen het departement de keuzemodule in de master ingevoerd, die gekoppeld is aan de onderzoeksgroepen. Ook de ontwikkeling van de nieuwe keuzemodule is een hertekening van het curriculum in functie van de academisering. De keuzemodule kadert in de globale visie van de MAD-faculty rond de integratie van onderzoek binnen het onderwijs.

Het departement voerde verbeteringsmaatregelen uit rond de organisatiecultuur, de infrastructuur en de kwaliteitszorg.

Naast de verbeteringsacties die al in het rapport zijn opgenomen, plant de opleiding voor de toekomst onder meer ook:

- het uitwerken van een e-portfolio;
- analyse van de studievoortgang;
- het vergroten van de instroom door het aanspreken van doelgroepen;
- meer onderwijskundige professionalisering;
- grotere externe profilering en naamsbekendheid.

De commissie vindt het positief dat de opleiding heel wat verbeteringspunten geformuleerd heeft. De commissie adviseert om hierin prioriteiten te stellen op basis van een visie op onderwijs (inclusief flexibilisering), onderzoek en internationalisering.

De opleiding Productdesign werd al gevisiteerd in 2002. De opleiding werkte aan de aanbevelingen die de vorige commissie formuleerde.

Zo werden het profiel en de positie van de opleiding aangescherpt, werden nieuwe docenten en gastdocenten aangetrokken, en werd de overgang van het tweede naar het derde opleidingsjaar minder abrupt gemaakt.

De opleiding verhuisde naar een nieuw gebouw en er werden extra ICT-voorzieningen in gebruik genomen.

De aanbevelingen om een stage van langer dan acht weken in te richten en meer samen te werken met andere opleidingen in binnen- en buitenland, worden ook door deze commissie geformuleerd. Hierin heeft de opleiding nog te weinig stappen gezet.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt de opleiding aan om prioriteiten in de verbeteringspunten te stellen op basis van een visie op onderwijs (inclusief flexibilisering), onderzoek en internationalisering.

De commissie beveelt aan om de terugkoppeling van de resultaten van de bevestigingen en verbeteringsacties meer structureel aan te brengen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Via verschillende participatieorganen worden studenten en docenten betrokken bij het beleid van de hogeschool.

De studenten zijn vertegenwoordigd in de algemene studentenraad, die advies verleent aan het hogeschoolbestuur, in het bijzonder voor de onderwijs- en examenregeling en de evaluatie van het onderwijzende personeel, en bij de werking van de dienst Studentenvoorzieningen (Stuvoor). Daarnaast bestaat twee achtste van de academische raad uit studentenvertegenwoordigers. De academische raad heeft informatierecht en advies- en overlegbevoegdheid. Naast de algemene studentenraad is er ook een departementale studentenraad, waarvan de samenstelling elk jaar een moeizaam proces is. De departementale studentenraad kaart problemen aan die de studenten in de opleidingen ondervinden. Op opleidingsniveau is er een gestructureerd overleg met studentenafgevaardigden in de focusgesprekken. Via dit overleg wil de opleiding snel inspelen op bepaalde aspecten van de werking, in de eerste plaats op organisatorisch vlak.

Uit de gesprekken tijdens het bezoek blijkt dat de departementale studentenraad niet leeft bij de studenten. Op opleidingsniveau vertegenwoordigen één tot twee studenten per opleidingsjaar de studenten bij de focusgesprekken. De overige studenten blijken er niet bij betrokken te zijn. Het is niet zo dat er vanuit Productdesign hieraan een grens wordt gesteld. Dit berust op engagement en initiatief van studenten.

Ze vinden het wel positief dat sommige docenten aan het einde van een lessenreeks feedback aan de studenten vragen. De focusgroepen met de studenten zijn volgens de commissie een positief punt. Toch kunnen er volgens haar meer studenten bij betrokken worden.

Drie achtste van de academische raad wordt opgemaakt uit vertegenwoordigers van het hogeschoolbestuur en nog eens drie achtste uit vertegenwoordigers van het personeel. Het personeel is ook vertegenwoordigd in het hogeschoolonderhandelingscomité, dat over personeelsaangelegenheden overlegt met het hogeschoolbestuur, in het Comité voor preventie en bescherming op het werk, en in de departementale raad. Via ankers uit het departement is het personeel vertegenwoordigd in stuurgroepen, die het beleid in verschillende domeinen ondersteunen. Deze stuurgroepen kunnen specifieke werkgroepen oprichten. In de departementale stuurgroep Beleid en/of organisatie wordt de opleiding vertegenwoordigd door de verantwoordelijke van de opleiding. Daarnaast zijn ook werkgroepen actief in de gemeenschappelijke *MAD-faculty*, zoals Communicatie en pr, Studentenzaken en Internationalisering. Twee- tot driemaal per jaar vindt een personeelsvergadering plaats voor alle medewerkers van het departement. Hierop wordt het personeel onder meer op de hoogte gebracht van nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast wordt informatie aan het personeel bezorgd via e-mail, en de 'KHLimPers' en 'KHLim-Brief'.

Behalve via de alumnibevraging werden de afgestudeerden bij de kwaliteitszorg betrokken via een overlegavond, waarop ook het werkveld input kon geven aan de opleiding. De opleiding neemt zich voor om dit frequent te laten gebeuren. De resultaten van deze avond werden besproken in het docententeam. Onder meer voor het verbeteren van de voorbereiding op de arbeidsmarkt werden acties ondernomen. Verder is er voornamelijk informeel overleg met het werkveld. Het werkveld en de alumni moeten volgens de commissie meer structureel bij de kwaliteitszorg betrokken worden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om het werkveld en de alumni meer structureel bij de kwaliteitszorg te betrekken.

De commissie vraagt om meer studenten in de focusgroepen op te nemen.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie meent dat een veralgemeend hoog niveau van de masterproeven noodzakelijk is, zowel op academisch als professioneel niveau. Dit is voornamelijk niet het geval. Er zijn grote verschillen in het bereikte niveau van de eindwerken. Een aantal eindwerken wint wel prijzen en onderscheidingen. Maar veel masterproeven ontberen volgens de commissie een wetenschappelijke onderbouwing, waarbij verwezen wordt naar de literatuur of naar een ontwerpvisie, die naast andere in de wereld bekende visies wordt gelegd. Ook een reflectie met tekortkomingen in het eigen project en aanbevelingen voor volgend onderzoek ontbreekt in veel eindwerken.

Het tekort aan wetenschappelijk onderzoeksonderwijs reflecteert zich in de eindwerken. Het niveau van het door de docenten samengestelde lesmateriaal is onvoldoende, en dat niveau wordt deels teruggevonden in de eindwerken. Wanneer het lesmateriaal beter wordt samengesteld en er voorbeelden in komen staan van goede eindwerken, kan dat het niveau van de masterproeven en andere eindproducten vergroten.

Het brede profiel en de vrijheid die samenhangen met het belang van het conceptuele denken in de opleiding, laten volgens het werkveld blijkaar toe dat studenten met een laag niveau meegenomen worden tot het laatste masterjaar. Het gaat volgens hen jaarlijks om minstens één à twee studenten.

De afgestudeerden stellen hetzelfde vast. Heel wat studenten slagen erin de opleiding te doorlopen, ook wanneer hun niveau te laag is. De lat ligt een stuk hoger bij de masterproef. Volgens de afgestudeerden moet het niveau ook eerder in de opleiding hoger. De resultaten van de alumni-enquête bevestigen dat slechts 20 procent van de afgestudeerden het niveau van de opleiding voldoende hoog vindt en 35 procent goed.

De opleiding beseft dat het algemene gerealiseerde niveau nog te laag is, en stelt dit ook vast in gesprekken met vertegenwoordigers uit het werkveld. De opleiding erkent dat het niveau van de eindwerken verder verhoogd moet worden. Ze heeft er vertrouwen in dat dit op termijn ook mogelijk is door het strenger selecteren van kandidaat-studenten en door te werken met duidelijke evaluatiecriteria. Ook de aanwezige ervaring, aangevuld met de al aangetrokken en nieuw aan te trekken docenten, en verdere aanpassingen in het curriculum moeten bijdragen tot het verhogen van het eindniveau. De opleiding wil ook meer naar buiten komen met de eindresultaten. Hiertoe werd een eerste aanzet gegeven met een eindejaarstentoonstelling van alle afdelingen van het departement in 2011. De commissie ondersteunt het voornemen om de resultaten van de opleiding meer zichtbaar te maken.

De commissie stelt wel vast dat het werkveld en de alumni de gerealiseerde competenties en het profiel van de afgestudeerden waarderen, vooral betreffende het conceptuele denken.

Het werkveld gaf in de gesprekken met de commissie aan dat de opleiding in Genk door haar unieke profiel absoluut nodig is. De afgestudeerden hebben een bijzondere input in het werkveld doordat zij conceptueel denken en daarbij de gebruiker centraal stellen. De afgestudeerden zijn sterk in de conceptuele fase, hoewel

sommigen daarbij ook de voeling met de realiteit durven verliezen. In het technisch uitwerken zijn de afgestudeerden volgens het werkveld minder sterk. Het werkveld vraagt daarom meer aandacht voor basisvaardigheden; de commissie ondersteunt deze vraag. De vertegenwoordigers uit het werkveld menen dat de studenten van deze opleiding sterker zijn in het presenteren en marketen dan studenten uit vergelijkbare opleidingen waarmee ze samenwerken. De afgestudeerden en de commissie vinden dat ontwerpmethodologieën meer aan bod mogen komen, en dat meer aandacht mag gaan naar het uitvoeren van projecten in teamverband en samenwerking met bedrijven.

Het werkveld stelt vast dat de afgestudeerden door het brede profiel van de opleiding op zeer diverse plaatsen in het werkveld terecht komen. Deze zijn niet altijd gelinkt met Productdesign. Sommige afgestudeerden komen ook in een onderzoeksfunctie terecht. Het deelnemen aan beurzen en tentoonstellingen biedt afgestudeerden vaak een kans om contacten te leggen en werk te vinden. Eén van de afgestudeerden met wie de commissie sprak, doctoreert in de opleiding in de onderzoeksgroep *Social Spaces*. Een andere afgestudeerde werkt mee aan een onderzoeksproject in de opleiding.

Uit de resultaten van de alumni-enquête blijkt dat 56 procent van de afgestudeerden werkt als zelfstandig ontwerper, als ontwerper in loondienst of een combinatie van beiden. De overige afgestudeerden hebben een andere functie in loondienst. Sectoren van tewerkstelling zijn onder meer kleding, verlichting, musea en onderwijs.

Van alle respondenten was 70 procent aan het werk, studeerde 10 procent verder, is 5 procent vrijwillig niet aan het werk en 15 procent werkloos. Gemiddeld vinden de alumni na 5 maanden werk. Een derde van de respondenten vindt dat de inhoud van de huidige functie overeenstemt met de gevolgde opleiding, 7 procent voert een eenvoudigere functie uit en voor 47 procent is de functie complexer.

De opleiding bezorgt de studenten op verschillende manieren informatie over het toekomstige werkveld. Ieder jaar geeft de opleiding een forum aan organisaties die zich met de beroepspraktijk of promotie van design bezig houden, zoals Design Vlaanderen. De studenten van de eerste master nemen deel aan het evenement 'Business as Unusual' van Design Platform Limburg, waarop contacten gelegd worden en lezingen worden gegeven rond het starten als zelfstandig ontwerper. Ook andere gastdocenten, workshopbegeleiders en gastsprekers geven de studenten beroepsinformatie via lezingen en productpresentaties. In de toekomst wil de opleiding de voorbereiding op het werkveld verbeteren door de opleidingsonderdelen marketing en ondernemen te hervormen. De opleiding biedt studenten na het afstuderen in samenwerking met Flanders DC de kans om een stage te doen in het buitenland. Het *International Mobility Project for Young Product Developers and Industrial Designers* (IPOD) wil recent en jong afgestudeerde designers en productontwikkelaars de mogelijkheid geven een waardevolle buitenlandse werkervaring van zes maanden op te doen binnen een designbedrijf of een bedrijf met een ontwerpafdeling. Jaarlijks doet een aantal afgestudeerden van de opleiding deze stage.

Het resultaat van internationalisering moet volgens de commissie verhoogd worden, onder meer op het gebied van studenten- en docentmobilititeit. De commissie ondersteunt de voorgenomen acties (zie facet 2.1). Zo kunnen alle studenten betrokken worden bij de internationalisering

De studentenmobilititeit was de voorbije jaren zeer beperkt. In het academiejaar 2010-2011 gingen drie studenten op uitwisseling naar het buitenland. De opleiding heeft geen inkomende studentenmobilititeit. In de toekomst zal een Engelstalig programma opgesteld worden, waarbij buitenlandse studenten een keuze kunnen maken uit opleidingsonderdelen van de *MAD-faculty* en waarmee de aantrekkelijkheid van de opleidingen in het buitenland vergroot moet worden. Enkel op deze manier kunnen voldoende opleidingsonderdelen in het Engels worden aangeboden. De afzonderlijke opleidingen zijn immers te klein en beschikken niet over voldoende VTE docenten om een volledig Engelstalige equivalent van de opleiding aan te bieden.

Ook de docentmobilititeit moet volgens de verantwoordelijken Internationalisering nog sterk vergroten in de toekomst. Dit is ook belangrijk om de buitenlandse interesse van studenten voor Genk te vergroten. Nu is de inkomende en uitgaande mobiliteit beperkt tot enkele docenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan het algemene niveau van de masterproeven te verhogen.

De commissie beveelt de opleiding aan om de zichtbaarheid van de resultaten van de opleiding te vergroten.

De commissie beveelt aan de basisvaardigheden te verhogen.

De commissie vraagt een verhoging van de resultaten van internationalisering.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen 45 en 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie stelt vast dat de opleiding een doorstroomanalyse heeft. De slaagcijfers en de gemiddelde studieduur zijn volgens de commissie bemoedigend. De opleiding dient volgens de commissie concrete streefcijfers te formuleren.

Volgens de opleiding wordt het formuleren van streefcijfers bemoeilijkt door fluctuerende variabelen, zoals instroomniveau en motivatie bij studenten. De opleiding tracht het rendement te maximaliseren door de studentgerichte aanpak van het onderwijs, de individuele begeleiding bij praktijkprojecten en de faciliteiten rond studiebegeleiding

Gemiddeld slaagt in het eerste bachelorjaar een vierde van de studenten voor alle opleidingsonderdelen. 43 procent slaagt voor 75 procent of meer, 12 procent voor 50-75 procent, 3 procent voor 25-50 procent en 17 procent voor minder dan 25 procent van de opleidingsonderdelen. Vanaf het tweede jaar slagen alle studenten, op enkele uitzonderingen na, in 75 procent of meer van de opgenomen studiepunten. Daarbij zijn er iets meer studenten die tussen 75 en 100 procent halen dan studenten die voor alle opleidingsonderdelen slagen, zowel in de tweede als derde bachelor (opgenomen studiepunten respectievelijk tussen 60 en 120 en 120 en 180).

In het algemeen slaagt 25 procent van alle bachelorstudenten voor alle opleidingsonderdelen; 80 procent slaagt voor meer dan 75 procent van de opleidingsonderdelen.

In de masteropleiding slaagt bijna 70 procent van de studenten voor meer dan 75 procent van de opgenomen studiepunten. In de oude meesteropleiding was dit bijna steeds 100 procent.

Sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur behaalde iets meer dan 80 procent van de studenten het bachelordiploma na drie academiejaren, 14 procent na vier jaar en telkens één student na vijf en zes jaar. De

gemiddelde studieduur van de bacheloropleiding is 3,3 jaar. Alle masterstudenten behaalden het masterdiploma in twee jaar.

Om de beweegredenen van vroegtijdige uitstromers en afhakers in kaart te brengen, vullen de studenten bij uitschrijving een formulier in. De resultaten worden geanalyseerd, zodat in het beleid acties ondernomen kunnen worden ter voorkoming van voegtijdig uitstromen. Uit de resultaten blijkt dat een verkeerd beeld van de opleiding een belangrijke reden is om af te haken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt de opleiding aan om streefcijfers te formuleren.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: onvoldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	onvoldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een negatieve afweging en stelt dat de opleiding onvoldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De te beperkte voorbereiding op het kunnen formuleren van eigen project- en onderzoeksdoelstellingen (aanbeveling facet 2.8), het onvoldoende niveau van het lesmateriaal (aanbeveling facet 2.6) en het voorlopige tekort aan voldoende academische gerichtheid bij het personeel (aanbeveling facet 3.2) uiten zich in de kwaliteit van de eindwerken. Het niveau van de eindwerken is een dusdanig belangrijk punt dat voor het hele onderwerp 6 een onvoldoende wordt gegeven. Het onderwijsrendement is voldoende, maar wanneer het eindresultaat onvoldoende is, is dat van mineur belang. Bovendien wijst ook het werkveld op het probleem dat sommige studenten, zonder echt het niveau te halen, toch de eindstreep bereiken. Dit wijst erop dat het rendement zelfs een beetje geflatteerd is, gezien ook zij tot de geslaagden behoren.

De commissie heeft kennisgenomen van het feit dat de opleiding onlangs een aantal maatregelen heeft getroffen ten behoeve van het verhogen van het academische niveau van het onderwijs. De commissie meent dat deze in de verdere toekomst tot een voldoende academisch niveau kunnen leiden. Op het moment van beoordelen heeft de opleiding echter onvoldoende potentieel om dit niveau te realiseren voor het einde van het academiseringsproces. De commissie heeft de maatregelen daarom niet meegenomen in de beoordeling.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	onvoldoende

is de commissie van mening dat er onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	voldoende	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen academische gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	goed	
Facet 2.8: Masterproef	voldoende	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	voldoende	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen academische gerichtheid	onvoldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	voldoende	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		onvoldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	onvoldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

KHLim Katholieke Hogeschool Limburg

- academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Productdesign

bijlage 1 curriculum vitae van de commissieleden

Dr. Pieter Desmet

is universitair hoofddocent aan de Faculteit Industrieel Ontwerpen van de Technische Universiteit Delft. Sinds zijn promotieonderzoek, getiteld *Designing Emotions*, onderzoekt hij hoe consumenten producten emoties opwekken en ontwikkelt hij instrumenten om emoties te meten en methodes voor emotie-gericht ontwerpen. Hij is bestuurder van de International Design & Emotion Society, en oprichter en directeur van het 'Delft Institute of Positive Design.' In 2011 ontving hij van NWO (Nederlands Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek) een vijfjarige persoonsgebonden beurs voor onderzoek naar positieve emoties in mens-product interacties. Voor het ontwikkelen en toepassen kennis werkt hij samen met verschillende internationale partners zoals L'Oréal, Renault, Unilever, PepsiCo, Nestlé, BMW, en KLM-Air France. Hij doceert conceptueel product ontwerpen en begeleidt promovendi aan de TU Delft en verschillende andere internationale instituten. Hij heeft zijn onderzoek gepubliceerd in meer dan 50 wetenschappelijke publicaties en in een vijftal boeken.

Ivan D'haese

studeerde Pedagogische wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel en heeft meer dan 25 jaar ervaring in het hoger onderwijs. Hij startte zijn loopbaan in de lerarenopleiding. Hij was gedurende 8 jaar verbonden aan de VUB als praktijkassistent en stageleider. In 1989 werd hij staflid-onderwijskundige bij het Studiecentrum Open Hoger Onderwijs. Sinds 1997 is hij verbonden aan de Hogeschool Gent, aanvankelijk als coördinator van de opleiding „onderwijsmanagement“, naderhand als stafmedewerker onderwijs-ontwikkeling en -vernieuwing. Zijn uitgebreide reeks bijdragen op conferenties en in vaktijdschriften omvatten een brede waaier aan onderwijskundige onderwerpen, hoofdzakelijk inzake onderwijs-professionalisering, afstandsonderwijs en ICT-implementatie. Hij was regelmatig actief als evaluator van onderwijsprojecten in het kader van ontwikkelingssamenwerking en voorheen ook commissielid in de visitatiecommissies voor de opleidingen PBA Toegepaste architectuur en PBA Hotelmanagement.

Peter Van de Sijpe

(1988) behaalde in juni 2010 zijn bachelordiploma grafisch ontwerp aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent. Momenteel is hij bezig met het afronden van zijn masteropleiding. Gedurende enkele jaren was hij hoofdredacteur en verantwoordelijke voor de vormgeving van *Boxmagazine*, het studentenmagazine van de Hogeschool Gent Studentenraad. Door hier meer en meer mee in contact te komen groeide de interesse in het opkomen voor de belangen van zijn medestudenten. Dit resulteerde in het voorzitterschap van de Hogeschool Gent studentenraad in het academiejaar 2010 - 2011. Door deze ervaring heeft Peter ook meer inzicht gekregen in de structuur van Hogeschool Gent, maar eveneens van het Vlaamse hoger onderwijs in het algemeen.

Peter Vink

is inmiddels 10 jaar hoogleraar aan de faculteit Industrieel Ontwerpen van de TU-Delft. Hij doceert daar en begeleidt 10 promovendi op het terrein van ontwerpen van omgevingen en producten. Daarnaast leidt hij bij TNO (een onderzoeksinstituut) een afdeling met 42 academici die actief zijn op het terrein "duurzame arbeidsproductiviteit". Internationaal is Peter Vink bekend om zijn werk op het terrein van het ontwerpen van comfortabele interieurs (vliegtuigen, treinen, auto's en kantoren) onder andere door de 250 publicaties en adviezen bij BMW, Airbus, Boeing, Yamatake, Bahco, Volvo en Philips. In 2011 verkreeg hij de Hendrick Distinguished International Colleague Award. De Human Factors and Ergonomics Society van de USA geeft dit soms aan "the non-US citizen who has made the most valuable contribution to this field in the past". In 1983 is Peter Vink afgestudeerd aan de faculteit Bewegingswetenschappen van de VU op het onderwerp: een onderwijsmethode "functionele anatomie". Van 1983-1987 is hij docent in het HBO geweest, van 1987-1990 beleidsmedewerker en in 1990 is hij bij TNO begonnen als onderzoeker.

Erkenningscommissie Hoger Onderwijs

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de samenstelling van de visitatiecommissie voor de academische bachelor- en de masteropleiding in het productdesign in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst

1. Algemeen

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving op 26 oktober 2011 (elektronisch) vanwege de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) een aanvraag, gedateerd op 26 oktober 2011, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de academische bachelor- en de masteropleiding in het productdesign in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst

De Erkenningscommissie dient zich voor dergelijke aanvragen uit te spreken binnen een termijn van 30 dagen na ontvangst ervan. De beoordeling van de aanvraag en de bekrachtiging van de samenstelling betreffen enkel de onafhankelijkheid van de visitatiecommissie.

Het voorgelegde dossier omvat alle nodige informatie.

Bij de visitatie van de opleiding is enkel de Katholieke Hogeschool Limburg betrokken.

2. Nazicht van de criteria van onafhankelijkheid, vervat in het besluit van de Erkenningscommissie van 20 oktober 2004.

2.1. Art. 2 – Algemene onafhankelijkheid van de visitatiecommissies

De regels vastgesteld in de “Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA” die geldt als protocol voor de onderwijsvisitaties georganiseerd ten behoeve van universiteiten en hogescholen, garanderen in voldoende mate de onafhankelijkheid van de werking van de visitatiecommissies tegenover de VLHORA en tegenover de betrokken hogescholen en de opleidingsverantwoordelijken in de verschillende stadia van de visitatie en in de redactie van het verslag.

Art. 3 – Procedurele regels voor de samenstelling van de visitatiecommissie

De procedure voor de samenstelling van visitatiecommissies vastgesteld in de vermelde handleiding voldoet aan de voorwaarden gesteld in het vermelde besluit van de Erkenningscommissie.

Uit de meegedeelde documenten met betrekking tot de raadpleging van de opleidingsverantwoordelijken, de samenstelling van de lijsten van kandidaat-voorzitters, van kandidaat-vakdeskundige leden en van kandidaat-onderwijsdeskundige leden, blijkt dat een ruime raadpleging omtrent mogelijke leden van de visitatiecommissie plaatsvond.

2.2. Art. 4 – Onverenigbaarheden of andere bindingen met te visiteren opleidingen

Er blijken geen eigenlijke onverenigbaarheden aanwezig te zijn in hoofde van de

aangeduide leden van de visitatiecommissie.

2.3. Art. 5 – Onafhankelijkheidsverklaringen

Alle leden hebben de onafhankelijkheidsverklaring ondertekend.

De ondertekende onafhankelijkheidsverklaringen zijn aan het dossier toegevoegd.

Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de samenstelling van de visitatiecommissie voor de bachelor- en masteropleidingen in **het productdesign in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst.**

De commissie is als volgt samengesteld (goedkeuring VLHORA 2 en 30 september 2011, VLIR 19 augustus en 7 oktober 2011):

Voorzitter:

Peter Vink

Leden:

- Pieter Desmet, domeindeskundige
- Lise Coirier, domeindeskundige
- Ivan D'haese, onderwijsdeskundige
- Peter Van de Sijpe, student aan de HoGent op het ogenblik van de samenstelling van de visitatiecommissie

Brussel, 27 oktober 2011

E. O. Gaps Bestijs
SECRETARIS

Namens de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

bijlage 3 onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden

Vlaamse Hogescholenraad	
inschrijvingsnummer	innengedrukt op
001114	22.09.2011
bestemming	opdracht

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de academische masteropleiding **Productdesign**

van de heer / mevrouw Coirier Lisi

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: Coirier Lisi

datum: 19/9/2011

handtekening: [Handwritten Signature]

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de master Productdesign

van de heer / mevrouw Lise Coirier

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

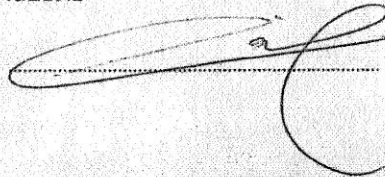
Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: COIRIER Lise

datum: 15/2/2012

handtekening:

Vlaamse Hogeschooleraad	
inschrijvingsnummer:	bijsengekomen op:
000261	15-02-2012
Besteuring:	Bevestiging:

Vlaamse Hogescholenraad	
inschrijvingsnummer	binnengekomen op
001094	14.09.2011
bestemd zijnde	aan

VLHORA

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de academische masteropleiding Productdesign

van de heer / mevrouw PIETER DESMET

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissie lid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissie lid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissie lid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissie lid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissie lid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

naam: PIETER DESMET

datum: 12/09/2011

handtekening:

AA-PRODSS - onafhankelijkheidsverklaring.doc

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de master Productdesign

van de heer / mevrouw PIETEN DESMES

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

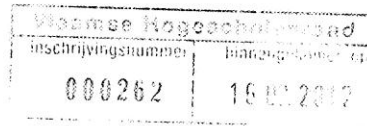
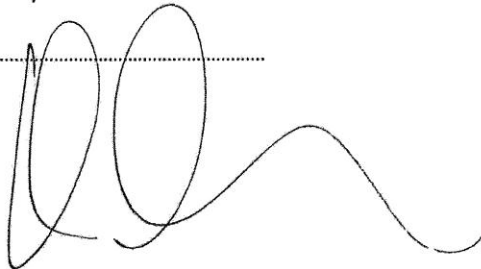
Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: PIETEN DESMES

datum: 15/02/2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de academische masteropleiding Productdesign

van de heer Ivan D'haese

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
.....
.....
.....

naam: Ivan D'haese

datum: 18-10-2011

handtekening:

AA-PRODSS - onafhankelijkheidsverklaring

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de master Productdesign

van de heer Ivan D'haese

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

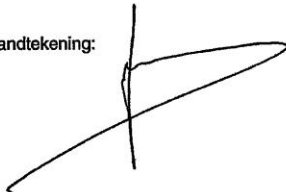
Ondertekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Ivan D'haese

datum: 14-02-2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de academische masteropleiding Productdesign

van de heer / mevrouw Van de Sijpe Peter

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
.....
.....
.....

naam: Van de Sijpe Peter

datum: 20 september 2011

handtekening: [Handwritten signature]

Vlaamse Hogescholenraad	
inschrijvingsnummer:	handtekening nr. 60
001123	7205703

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de master Productdesign

van de heer / mevrouw Peter Van de Sijpe.....

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisitteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisitteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Peter Van de Sijpe.....

datum: 13 februari 2012.....

handtekening: [Handwritten Signature].....

Vlaamse Hogescholeerraad	
omschrijvingsnummer	biannetale nummer
000258	15 02 2012
in streamflow	in 2012

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de academische gerichte bachelor- en masteropleiding productdesign

van de heer Peter Vink

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissie lid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissie lid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissie lid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissie lid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissie lid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

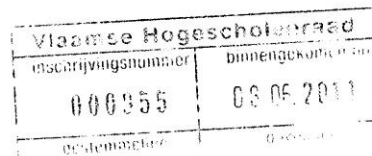
Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Een van de docenten van de opleiding (Barbara Kok) is bezig met het schrijven van een proefschrift. Prof dr Peter Vink is promotor van dit proefschrift.

naam: Peter Vink

datum: 7 juli 2011

Handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring Peter Vink.docx

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de master Productdesign

van de heer Peter Vink

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Peter Vink

datum: 10 februari 2012

handtekening:

AA-PRODDS - Tweede onafhankelijkheidsverklaring

bijlage 4 bezoekschema

dag 1

10.00	samenkomst in de hogeschool
10.00-12.30	werkoverleg en inzage van de bijlagen
12.30-13.30	lunch voor de commissie
13.30-16.15	werkoverleg en inzage van de bijlagen
16.15-16.45	kennismaking met de algemeen directeur, het departementshoofd
17.00-18.30	opleidingsverantwoordelijken, opstellers ZER en een student betrokken bij het onderwijskundig overleg (bespreking referentiekader)
18.45-19.30	kwaliteitsverantwoordelijke(n) en verantwoordelijke(n) onderwijsontwikkeling (van de opleiding, het departement en/of de hogeschool)
19.45	informeel ontmoetingsmoment

dag 2

09.00-09.30	werkoverleg en inzage van de bijlagen
09.30-10.15	studenten bacheloropleiding (max. 12 representatief samengesteld, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
10.30-11.15	studenten masteropleiding (max. 12 representatief samengesteld uit de verschillende afstudeerrichtingen, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
11.15-12.00	intern werkoverleg
12.00-13.00	lunch voor de commissie
13.00-15.00	bezoek lokalen
15.00-15.45	docenten bacheloropleiding (max. 12 representatief samengesteld, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg)
16.00-16.45	docenten masteropleiding (max. 12 representatief samengesteld inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg)
17.00-18.00	intern overleg en inzage werkdocumenten
18.00-19.00	vertegenwoordigers werkveld (max. 12, gedifferentieerd samengesteld, personen die afgestudeerden in dienst hebben of fungeren als stagementoren en die niet ingeschakeld zijn in het opleidingsprogramma)
19.00-19.45	afgestudeerden (max. 12 uit de drie laatste afstudeerjaren, representatief samengesteld)
20.00	avondmaal voor de commissie

dag 3

08.30-09.00	administratief-technisch personeel
09.00-09.45	ombudsperso(o)n(en), verantwoordelijken studieadvies en -begeleiding
10.00-10.30	verantwoordelijke internationalisering (van de opleiding, het departement en/of de hogeschool)
10.45-11.30	begeleiders stage- en eindwerken (max. 12, representatief samengesteld)
11.30-12.30	intern werkoverleg
12.30-13.30	lunch voor de commissie
13.30-14.00	opleidingsverantwoordelijke(n)
14.00-15.00	vrij spreekuur
15.00-18.00	voorbereiding mondelinge rapportering
18.00	mondelinge rapportering

bijlage 5 lijst van afkortingen en letterwoorden

ASO	Algemeen Secundair Onderwijs
ATP	Administratief en technisch personeel
BSO	Beroepssecundair Onderwijs
ECTS	European Credit Transfer System
EFQM	European Foundation for Quality Management
EVC	elders verworven competenties
EVK	eerder verworven kwalificaties
IAJ	individueel aangepast jaarprogramma
ICSID	International Council of Societies of Industrial Design
ICT	internet- en communicatietechnologie
IPOD	International Mobility Project for young Product Developers and Industrial Designers
KHLIM	Katholieke Hogeschool Limburg
KSO	Kunstsecundair Onderwijs
LASSI	Learning and Study Strategies Inventory
LEMO-test	leerstijl- en motivatietest
LSM	Limburg Sterk Merk
MAD	Media, Arts en Design
MANI	instrument die de studenten helpt bij de diagnose van studieproblemen en die studietips geeft
MDA	Media & Designacademie
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OP	onderwijzend personeel
PDCA	letterwoord voor: 'Plan Do Check Act'
PHL	Provinciale Hogeschool Limburg
SID-in	studie- informatiedagen
SWOP	Systeem voor Waarderingen en Ontwikkeling van het Personeel

TSO	Technisch Secundair Onderwijs
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VTE	voltijds equivalenten